

Lietuvos Respublikos
FINANSŲ MINISTERIJA

2023 metų Lietuvos biudžeto projektas

2022 m. spalio 17 d.

TURINYS

ĮVADAS	6
I DALIS MAKROEKONOMINĖ SITUACIJA IR PERSPEKTYVOS	7
II DALIS VALDŽIOS SEKTORIAUS FINANSAI	10
1 SKYRIUS BALANSAI IR FISKALINĖS POLITIKOS VERTINIMAS.....	10
2 SKYRIUS PAJAMŲ IR IŠLAIDŲ POLITIKA	16
3 SKYRIUS LBP IR STABILUMO PROGRAMOS RODIKLIŲ PALYGINIMAS	22
III DALIS BIUDŽETO SISTEMOS PERTVARKA	23
IV DALIS METODOLOGINIAI ASPEKTAI.....	23
V DALIS EKONOMINĖS RAIDOS SCENARIJAUS IR VALSTYBĖS FINANSŲ DUOMENYS	25
VI DALIS IŠSKIRTINĖS APLINKYBĖS LIETUVOJE	34

LENTELĖS

1 lentelė. Makroekonominiai rodikliai	9
2 lentelė. Su COVID-19 susijusios valdžios sektoriaus išlaidų priemonės	10
3 lentelė. Vidutinio laikotarpio valdžios sektoriaus balansai, proc. BVP	12
4 lentelė. Su kainų augimu susijusios mokestinės pagalbos priemonės	17
5 lentelė. Valdžios sektoriaus išlaidų ir pajamų rodikliai pagal formuojamą fiskalinę politiką	21
6 lentelė. LBP ir ankstesnių ekonominės raidos scenarijų rodiklių palyginimas	22
7 lentelė. LBP ir Stabilumo programos valdžios sektoriaus balanso projekcijų palyginimas.....	22
8 lentelė. LBP ir Stabilumo programos valdžios sektoriaus skolos projekcijų palyginimas.....	22
9 lentelė. Ekonominės raidos scenarijaus rengimas	23
10 lentelė. Pagrindinės prielaidos	25
11 lentelė. Kainų rodikliai	25
12 lentelė. Darbo rinkos rodikliai	25
13 lentelė. Sektorių balansai	25
14 lentelė. Valdžios sektoriaus rodikliai pagal formuojamą politiką	26
15 lentelė. Valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų rodikliai pagal nesikeičiančios politikos scenarijų	26
16 lentelė. Valdžios sektoriaus skolos projekcijos	26
17 lentelė. Valstybės garantuota skola	27
18 lentelė. Valdžios sektoriaus diskrecinių pajamų priemonių poveikis biudžetui.....	27
19 lentelė. Valdžios sektoriaus diskrecinių išlaidų priemonių poveikis biudžetui.....	28
20 lentelė. Sumos, neįtrauktos į išlaidų limitą.....	30
21 lentelė. Vidutiniu laikotarpiu numatomos fiskalinės rizikos sąrašas.....	30
22 lentelė. EGADP dotacijų poveikis valdžios sektoriaus finansų projekcijoms.....	31
23 lentelė. EGADP paskolos dalies panaudojimas.....	32
24 lentelė. Svarbiausi žaliosios ir skaitmeninės pertvarkų projektai	32
25 lentelė. Valstybės garantijos	33

SANTRUMPOS

2021 metų biudžetas	Lietuvos Respublikos 2021 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas
2022 metų biudžetas	Lietuvos Respublikos 2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas
2023 metų biudžeto projektas	Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektas
AEI	Atsinaujinantys energijos ištekliai
Bendroji SAP išimtis	Bendroji Europos Sąjungos Stabilumo ir augimo pakto išimtis ¹
Biudžeto sistemos pertvarka	Lietuvoje vykdoma biudžeto formavimo ir strateginio planavimo sistemos pertvarka
BVP	bendrasis vidaus produktas. Lietuvos biudžeto projekte naudojama 2021 metų BVP to meto kainomis 55 383,1 mln. eurų reikšmė
COVID-19	COVID-19 liga (koronaviruso infekcija)
EGADP	Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (angl. <i>Recovery and Resilience Facility</i>) – nauja Europos Sąjungos dotacijų ir paskolų Europos Sąjungos valstybėms narėms priemonė, skirta struktūrinėms reformoms ir susijusioms investicijoms bei žaliajai ir skaitmeninei transformacijai įgyvendinti ²
EGADP planas	Lietuvos struktūrinių reformų ir susijusių investicijų bei žaliajai ir skaitmeninei transformacijai įgyvendinti numatytų priemonių planas ³ , kurį 2021–2026 metais numatoma įgyvendinti priemonės „Kitos kartos ES“ (angl. <i>Next Generation EU</i>) lėšomis ir kuris 2021 m. liepos 26 d. patvirtintas ES Tarybos
Ekonominės raidos scenarijus	Finansų ministerijos parengtas, 2022 m. rugsėjo 12 d. paskelbtas, fiskalinės institucijos ⁴ patvirtintas ekonominės raidos scenarijus ⁵
ES	Europos Sąjunga
ESA	Europos sąskaitų sistema (angl. <i>European System of Accounts</i>)
Finansų ministerija	Lietuvos Respublikos finansų ministerija

¹ **Europos Komisijos komunikatas „2022 metų Europos semestras – pavasario paketas“**, https://ec.europa.eu/info/system/files/2022_european_semester_spring_package_communication_en.pdf.

² Šiuo metu ES valstybėms yra paskirstyta 70 procentų priemonės dotacijų lėšų. Lietuvai tai sudaro apie 2,099 mlrd. eurų. Likusi 30 procentų dalis tarp valstybių narių bus paskirstyta 2022 metais, atsižvelgiant į naujausius BVP duomenis. Remiantis prognozėmis, Lietuva iš šios priemonės gali gauti iš viso apie 2,225 mlrd. eurų negražintinų dotacijų. Esant poreikiui, Lietuva galėtų kreiptis dėl ne didesnės kaip 6,8 procento 2019 metų bendrojo nacionalinio produkto dydžio paskolos (apie 3 mlrd. eurų).

³ **Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas**, <https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/Naujos%20kartos%20Lietuva%20planas.pdf>.

⁴ **Fiskalinės institucijos išvada dėl ekonominės raidos scenarijaus tvirtinimo**, <https://www.valstybeskontrole.lt/LT/Product/24110/ivada-del-ekonomines-raidos-scenarijaus-tvirtinimo>.

⁵ **Ekonominės raidos scenarijus**, <https://finmin.lrv.lt/lt/aktualus-valstybes-finansu-duomenys/ekonomines-raidos-scenarijus>.

Fiskalinė institucija	Lietuvos nepriklausoma fiskalinė institucija, kurios funkcijas vykdo Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės Biudžeto politikos stebėsenos departamentas
GPM	gyventojų pajamų mokestis
Konstitucinis įstatymas	Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinis įstatymas (2014 m. lapkričio 6 d., Nr. XII-1289)
LBP	2023 metų Lietuvos biudžeto projektas
MMA	minimalioji mėnesinė alga
NPD	neapmokestinamasis pajamų dydis
NPP	2021–2030 metų nacionalinis pažangos planas ⁶
PVM	pridėtinės vertės mokestis
SAP	ES Stabilumo ir augimo paktas ⁷
Seimas	Lietuvos Respublikos Seimas
Stabilumo programa	Lietuvos stabilumo 2022 metų programa, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. balandžio 27 d. nutarimu Nr. 404 „Dėl Lietuvos stabilumo 2022 metų programos“ ⁸
Struktūrinis balansas	valdžios sektoriaus struktūrinis balanso rodiklis
Su COVID-19 susijusios priemonės	su COVID-19 pandemijos valdymu ir jos neigiamų padarinių švelninimu susijusios priemonės
SVKI	vidutinė metinė infliacija, apskaičiuota pagal su kitomis ES valstybėmis narėmis metodiškai suderintą vartotojų kainų indeksą
Tarybos rekomendacija Lietuvai	Tarybos rekomendacija dėl Lietuvos 2022 metų nacionalinės reformų darbotvarkės su Tarybos nuomone dėl 2022 metų Lietuvos stabilumo programos ⁹
VDU	vidutinis darbo užmokestis
Vyriausybė	Lietuvos Respublikos Vyriausybė
Vyriausybės programa	Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa ¹⁰
VMI	Valstybinė mokesčių inspekcija

⁶ Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimas Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/c1259440f7dd11eab72ddb4a109da1b5?jfwid=32wf90sn>.

⁷ SAP – 2005 m. birželio 27 d. ES Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1055/2005, iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo, https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/legal-basis-stability-and-growth-pact_en.

⁸ Lietuvos stabilumo 2022 metų programa, https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/LT_SP2022_29042022.pdf.

⁹ Tarybos rekomendacija, <https://op.europa.eu/lt/publication-detail/-/publication/912a27a8-da8f-11ec-a95f-01aa75ed71a1/language-en>.

¹⁰ Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimas Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/973c87403bc311eb8c97e01ffe050e1c?positionInSearchResults=3&searchModelUUID=1b07b36f-911c-444f-a7e6-f1b4c79c31be>.

IVADAS

Lietuva, vadovaudamasi 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir ES Tarybos reglamentu (ES) Nr. 473/2013 dėl euro zonos valstybių narių biudžeto planų projektų stebėsenos bei vertinimo ir perviršinio deficito padėties ištaisymo užtikrinimo bendrųjų nuostatų ir šio reglamento taikymą išaiškinančiu dokumentu (angl. *Specifications on the implementation of the Two Pack*), teikia Europos Komisijai ir Euro grupei LBP.

2020 metais kilus COVID-19 pandemijai, įvertinus tai, kad ekonominiam šalies gyvybingumui palaikyti, sveikatos apsaugai ir visuomenės saugumui užtikrinti taikomų priemonių įgyvendinimo išlaidos turės didelį poveikį valdžios sektoriaus finansams, 2020 m. kovo 27 d. nustatytos išskirtinės aplinkybės¹¹. Atsižvelgiant į 2022 metais reikšmingai mažtantį, palyginti su 2020–2021 metais, su COVID-19 susijusių priemonių poreikį ir, tvyrant dideliame neapibrėžtumui dėl geopolitinės padėties Europoje, iškilusią būtinybę stiprinti krašto gynybą, kylant kainoms padėti verslui, žmonėms, išskirtinės aplinkybės dėl COVID-19 atšauktos ir paskelbtos naujai dėl 2022 metais susiklosčiusios geopolitinės situacijos ir jos galimo neigiamo poveikio valdžios sektoriaus finansams¹² (daugiau informacijos apie išskirtines aplinkybes Lietuvoje pateikta LBP VI dalyje).

LBP parengtas pagal 2023 metų biudžeto projektą¹³, Valstybinio socialinio draudimo fondo¹⁴, Privalomojo sveikatos draudimo fondo¹⁵ biudžetų 2023 metų rodiklių patvirtinimo įstatymų projektus, taip pat įvertinus ekonominės raidos scenarijų, kitų valdžios sektoriui priskiriamų biudžetų atnaujintas pajamų ir išlaidų projekcijas. Taip pat atsižvelgta į Tarybos rekomendaciją Lietuvai, Europos Komisijos pateiktas fiskalinės politikos formavimo 2023 metais gaires¹⁶, numatomas su EGADP plano priemonių įgyvendinimu susijusias išlaidas ir pajamas, su COVID-19, pagalba žmonėms ir verslui kylant kainoms susijusių priemonių įgyvendinimo kaštus. LBP suderintas su Tarybos 2022 metų rekomendacijos Lietuvai 2022–2023 įgyvendinimo priemonių rinkiniu¹⁷.

Lietuvos 2023–2025 metų vidutinio laikotarpio tikslas yra 1 procentas BVP struktūrinis deficitas, nustatytas Seimo 2022 m. kovo 17 d. nutarimu Nr. XIV-945 „Dėl 2023–2025 metų vidutinio laikotarpio tikslo nustatymo“.

LBP pateikiamos Lietuvos 2022 ir 2023 metų valdžios sektoriaus skolos projekcijos ir valdžios sektoriaus finansų projekcijos pagal formuojamos politikos ir nesikeičiančios politikos scenarijus. LBP apžvelgiama Lietuvos makroekonominė padėtis ir jos perspektyvos.

¹¹ **Fiskalinės institucijos išvada**, <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/23909/ishvada-del-neiprastos-padeties-atitikties-isskirtiniu-aplinkybiu-savokai>.

¹² **Fiskalinės institucijos išvada**, https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/Ishvada_del_isskirtiniu_aplinkybiu.pdf.

¹³ **Biudžeto projektas**, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/cec12990463511edb7269d52b4d4fd38?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=d28ba19c-a518-4897-8f6b-907b5f4a7d14>.

¹⁴ **Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetų 2023 metų rodiklių patvirtinimo įstatymo projektas**, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/bf90beb0464711edb7269d52b4d4fd38?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=1436d683-e3a6-4160-8a68-de34806f4cd7>.

¹⁵ **2023 metų Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetų rodiklių patvirtinimo įstatymo projektas**, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/affa041045ad11edb7269d52b4d4fd38?positionInSearchResults=1&searchModelUUID=d28ba19c-a518-4897-8f6b-907b5f4a7d14>.

¹⁶ **2022 m. kovo 2 d. EK dokumentas „Fiskalinės politikos gairės 2023 metams“**, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/com_2022_85_1_en_act_en.pdf.

¹⁷ **Tarybos 2022 metų rekomendacijos Lietuvai 2022–2023 įgyvendinimo priemonių rinkinys**, <https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/europos-semestras>.

I DALIS

MAKROEKONOMINĖ SITUACIJA IR PERSPEKTYVOS

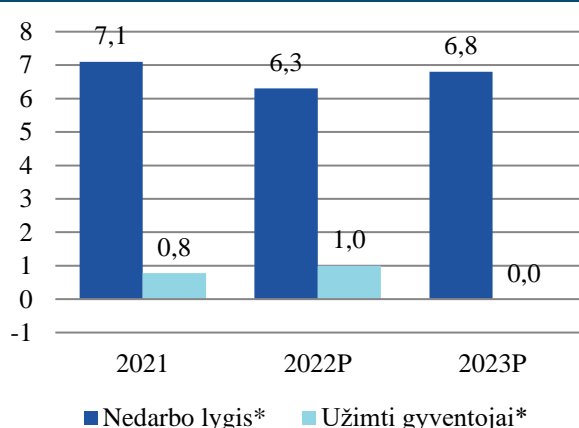
LBP pateikiamas Finansų ministerijos parengtas Lietuvos ekonominės raidos scenarijus, paskelbtas 2022 m. rugsėjo 12 d. Ekonominės raidos scenarijus parengtas pagal statistinius duomenis, paskelbtus iki 2022 m. rugpjūčio 31 d.

Lietuvos ekonomikai artimiausiu metu ir toliau teks susidurti su neigiamomis netiesioginėmis Rusijos Federacijos karinės agresijos prieš Ukrainą ir jos žmones pasekmėmis. Numatoma, kad pernai įgytas ekonomikos atsigavimo pagreitis išsivėps dėl geopolitinės įtampos poveikio ir, pasibaigus pirmajam 2022 metų pusmečiui (BVP per šį laikotarpį augo 3,2 procento), likusią metų dalį ekonominė veikla bus gana vangi. Remiantis ekonominio aktyvumo ir išorės aplinkos prielaidomis pagal EK 2022 metų liepos mėnesio prognozes, šiemet Lietuvos BVP galėtų augti 1,6 procento, 2023 metais – 1,4 procento, o 2024–2025 metais – po 3 procentus per metus. Padidėjusi įtampa energetikos srityje ES ir išaugusi energetikos krizės tikimybė didina neigiamą riziką dėl šio scenarijaus pasitvirtinimo.

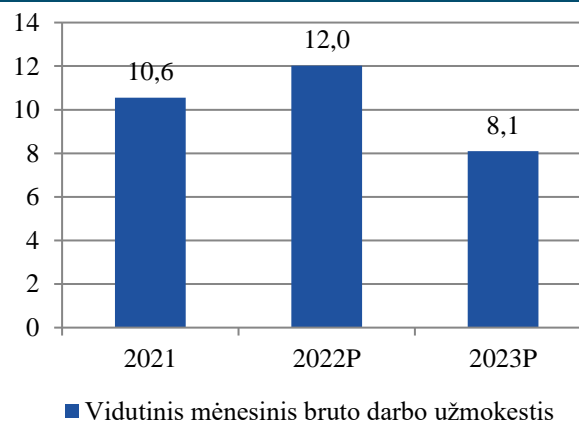
Numatoma, kad Rusijos Federacijos kariniai veiksmai Ukrainoje neigiamai paveiks ekonominį aktyvumą Lietuvoje, todėl antrojo 2022 metų pusmečio rezultatai nebus tokie geri kaip pirmojo pusmečio. Projektuojama, kad 2022 metais užimtų gyventojų skaičius augs 1 procentą, o nedarbo lygis, apskaičiuotas pagal gyventojų užimtumo tyrimo metodiką, sumažės iki 6,3 procento. Numatoma, kad 2023 metais užimtų gyventojų skaičius išliks stabilus, o nedarbo lygis padidės iki 6,8 procento. Vėlesniais vidutinio laikotarpio metais darbingo amžiaus gyventojų skaičius mažės dėl demografinių priežasčių ir neigiamai veiks darbuotojų pasiūlą ir užimtumo plėtrą. Nedarbo lygis taip pat mažės, tačiau dėl gana didelio ilgalaikių bedarbių skaičiaus išliks aukštesnis nei 6 procentai.

Lėtėjant ekonominiam aktyvumui pastaraisiais metais stebėtas atlyginimų augimo pagreitis išblės: numatoma, kad 2022 metais darbo užmokesčio augimo tempas šalyje sieks 12 procentų, 2023 metais gali sulėtėti iki 8,1 procento, o vėlesniais vidutinio laikotarpio metais – iki 5 procentų.

1 paveikslas. Nedarbo lygis ir gyventojų užimtumo pokyčiai, proc.

2 paveikslas. Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio pokyčiai, proc.

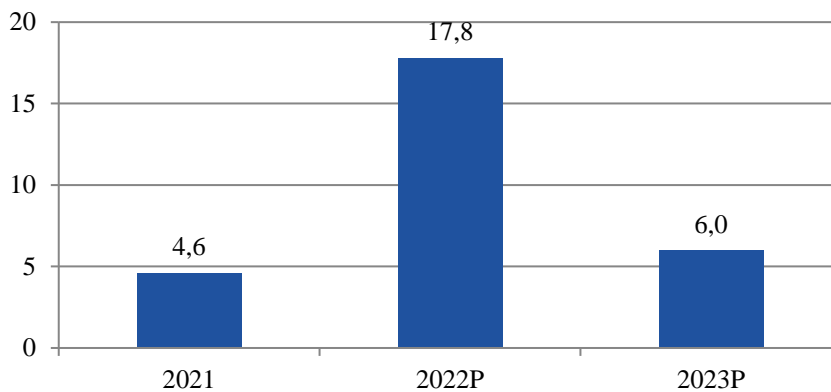

Šaltiniai: Finansų ministerija, Statistikos departamentas.
* Pagal gyventojų užimtumo tyrimo metodiką.

Rusijos Federacijos karinė agresija prieš Ukrainą didina energijos kainas – metinė infliacija, apskaičiuota pagal suderintą vartotojų kainų indeksą, 2022 metų liepos mėnesį pakilo iki 20,9 procento, o išankstiniais Statistikos departamento vertinimais, rugpjūčio mėnesį išaugo iki 21,1 procento.

Statistiniai duomenys rodo, kad maisto prekių kainų augimas praranda pagreitį. Liepą mėnesinis maisto prekių kainų augimas Lietuvoje buvo silpniausias per pastaruosius 8 mėnesius, o Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizacijos skaičiuojamas pasaulinis maisto kainų indeksas ketvirtą mėnesį iš eilės mažėjo. Reikšmingas indekso sumažėjimas užfiksuotas liepą Ukrainai ir Rusijos Federacijai pasiekus susitarimą dėl grūdų eksporto iš Ukrainos uostų. Palankesnė kainų raida stebima ir pramoninių ne energijos prekių grupėje, kuri sudaro apie trečdalį vartojimo prekių ir paslaugų krepšelio. Mažėjant tiekimo grandinių suvaržymams, o gyventojų perkamajai galiai silpstant dėl išaugusios infliacijos, šių prekių kainos liepą, palyginti su ankstesniu mėnesiu, išliko stabilios pirmą kartą per pastarąjį pusmetį. 2022 metų viduryje Rusijos Federacijai ėmus riboti dujų tiekimą į Europą, o dujų, biokuro ir elektros kainoms biržose ėmus sparčiai augti, brangstančių energijos prekių – ypač elektros ir šilumos energijos – laikotarpis gali užsitęsti. Projektuojama, kad vidutinė metinė infliacija 2022 metais sudarys 17,8 procento, o jos struktūroje didžiausią dalį sudarys aukštos energijos prekių kainos, kurioms žymų didinantį poveikį turi kariniai veiksmai Ukrainoje. 2023 metais infliacijos tempas sulėtės iki 6 procentų, o 2024–2025 metais laikantis prielaidos, kad energijos žaliavų kainos išliks stabilios, infliacijos tempas turėtų priartėti prie 2 procentų.

3 paveikslas. Vidutinė metinė infliacija, proc.

Šaltiniai: Finansų ministerija, Statistikos departamentas.

Brangstant energijos prekėms didės gyventojų būsto išlaikymo išlaidos, tačiau augančių kainų poveikį iš dalies padės amortizuoti dujų ir elektros kainų dalies kompensavimas, išplėstas šildymo kompensacijos gavėjų ratas ir kitos pažeidžiamiausių visuomenės grupių perkamosios galios palaikymo priemonės. Numatoma, kad namų ūkių vartojimo išlaidos 2022 metais galėtų augti 2,5 procento, o vidutiniu laikotarpiu, nuslopus ir stabilizavusis kainų augimui, o pajamoms toliau didėjant, gyventojų perkamoji galia stiprės ir namų ūkių vartojimo išlaidos 2023–2025 metais augs vidutiniškai 3,2 procento per metus.

Rusijos Federacijos karinės agresijos Ukrainoje sukelta geopolitinė įtampa, vis dar besitęsiantys tiekimo grandinių sutrikimai ir itin padidėjęs neapibrėžtumas apsunkina investicijų projektų planavimą ir įgyvendinimą. Itin nepastovi situacija energijos išteklių rinkose, kylančios kainos ir veiklos kaštai lems atsargesnį verslo investavimą, dalies projektų atsisakymą, nors šiuo laikotarpiu dar labiau stiprėja poreikis didinti veiklos efektyvumą ir investuoti į alternatyvius energijos šaltinius. Numatome, kad investicinis procesas šalyje 2022 metais prislops – bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo išlaidos augs daugiau nei dvigubai lėčiau (padidės 3 procentais) nei pernai (2021 metais augimo tempas siekė 7 procentus). Vidutiniu laikotarpiu, net ir nuslopus geopolitinėms įtampoms, esminiai investicijų raidą lemsiantys veiksniai bus išliekantis tinkamos kvalifikacijos darbuotojų trūkumas, poreikis išlaikyti konkurencingumą ir mažinti

priklausomybę nuo iškastinio kuro, viešojo sektoriaus vykdoma investicinė politika, įskaitant ES fondų ir EGADP plano lėšas. Numatome, kad bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo išlaidos 2023–2025 metais vidutiniškai per metus galėtų būti 5,1 procento didesnės.

Scenarijus sudarytas išskirtinai padidėjus išorės aplinkos nestabilumui, tebevykstant aktyviems kariniams veiksams Ukrainoje. Išaukęs ekonominis neapibrėžtumas dėl geopolitinės įtampos Europoje, kurią sukėlė Rusijos Federacijos karinė agresija prieš Ukrainą, padidėjusi ilgalaikės infliacijos rizika, įtampa finansų rinkose ir neužtikrintumas dėl globalios ekonomikos perspektyvų – esminiai neigiamos rizikos veiksniai, dėl kurių šiame scenarijuje numatytų pagrindinių rodiklių įverčiai gali keistis. Neigiamų ekonominių pasekmių Lietuvai mastas priklausys nuo to, kaip ilgai užtruks kariniai veiksmai Ukrainoje, ir nuo to, kaip ES valstybėms seksis susidoroti su energetikos srityje kylančiais iššūkiais. Naujų COVID-19 atmainų keliami iššūkiai taip pat išlieka tarp neigiamos rizikos veiksnių.

Egzistuoja rizika, kad, susiklosčius nepalankioms aplinkybėms, Lietuvos BVP pokytis, palyginti su šiame scenarijuje numatytais įverčiais, 2023 metais gali būti mažiausiai apie 2 procentinius punktus mažesnis.

1 lentelė. Makroekonominiai rodikliai

	ESA kodas	2021 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
		mln. eurų	Pokytis, procentais		
1. BVP, grandine susieta apimtis	B1*g	45 531,6*	5,0*	1,6	1,4
2. Potencialus BVP		45 096,2	4,3	3,6	2,9
iš jo:					
- darbo veiksnys			1,0	0,7	0,0
- kapitalo veiksnys			1,6	1,5	1,5
- bendrasis gamybos veiksnių našumas			1,7	1,4	1,4
3. BVP, to meto kainomis	B1*g	55 383,1*	11,9*	18,0	7,5
BVP sudedamosios dalys (palyginamosiomis kainomis)					
4. Namų ūkių vartojimo išlaidos + ne pelno institucijų, aptarnaujančių namų ūkius, vartojimo išlaidos (NPI)	P.3	28 256,8*	7,4*	2,5	2,7
5. Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos	P.3	6 412,2*	0,5*	0,6	0,0
6. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	P.51	10 160,0*	7,0*	3,0	4,5
7. Atsargų pokytis ir vertybių įsigijimas, atėmus netektį, BVP procentais	P.52 + P.53	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
8. Prekių ir paslaugų eksportas	P.6	41 817,6*	15,9*	3,0	2,0
9. Prekių ir paslaugų importas	P.7	38 440,0*	18,7*	3,9	3,1
Įtaka BVP pokyčiui, procentiniais punktais (išskyrus 2021 m. reikšmę mln. eurų)					
10. Galutinė vidaus paklausa		44 719,9*	5,8*	2,2	2,6
11. Atsargų pokytis ir vertybių įsigijimas, atėmus netektį	P.52 + P.53	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
12. Prekių ir paslaugų balansas	B.11	3 377,6*	-0,3*	-0,6	-1,1

* Ekonominės raidos scenarijus parengtas naudojant statistinius duomenis, paskelbtus iki 2022 m. rugpjūčio 31 d.

II DALIS VALDŽIOS SEKTORIAUS FINANSAI

1 SKYRIUS BALANSAI IR FISKALINĖS POLITIKOS VERTINIMAS

2021, 2022 metai

2021 metų biudžete buvo suplanuotas 7 procentų BVP valdžios sektoriaus deficitas. 2021 metų valdžios sektoriaus balanso reikšmė per 2021 metus kito nuo –7 proc. BVP reikšmės, nustatytos 2021 metų biudžete, iki –1 proc. BVP faktinės reikšmės.

Svarbiausios valdžios sektoriaus deficito mažėjimą lėmusios priežastys: 1,7 mlrd. eurų didesnės, negu planuota, valstybės biudžeto pajamos, 300 mln. eurų mažesnės, nei planuota, išlaidos su COVID-19 susijusioms priemonėms, 400 mln. eurų mažesnės ginklų, karinės technikos, karinių atsargų įsigijimo išlaidos, įvertintos kaupimo principu. Nors pagal fiskalinės drausmės reikalavimus savivaldybių biudžetai galėjo būti deficitiniai, faktiškai savivaldybių biudžetų visuma sudarė 183 mln. eurų perteklių. Išsami informacija apie 2021 metų valdžios sektoriaus rodiklius pateikta Stabilumo programoje.

2 lentelė. Su COVID-19 susijusios valdžios sektoriaus išlaidų priemonės

Valdžios sektoriaus išlaidos	mln. eurų			
	2020 m. (faktiniai duomenys)	2021 m. (faktiniai duomenys)	2022 m. (pagal 2022 metų biudžetą)	2022 m. (numatoma panaudoti skirtų lėšų)
Atlygis darbuotojams	97,1	44,9	90,0	90,0
Tarpinis vartojimas	231,1	260,10	216,7	157,8
Socialinės išmokos	571,8	242,41	6,7	6,7
Subsidijos	1 057,3	748,02	10	10
Kapitalo formavimas	529,9	0	0	0
Kapitalo pervedimai	122,1	0	0	0
Kitos	53,8	0	0	0
Iš viso:	2 663,1	1 295,4	323,4	264,5

Šaltinis – Finansų ministerija. Lentelėje pateiktos tik veikiančios valdžios sektoriaus balansų priemonės.

2022 metų biudžete buvo suplanuotas 3,3 procento BVP valdžios sektoriaus deficitas. Rengiant ir tvirtinant 2022 metų biudžetą buvo atsižvelgta į poreikį skirti lėšų su COVID-19 susijusioms priemonėms įgyvendinti, mažiausioms pensijoms, švietimo, sveikatos apsaugos sektorių darbuotojų darbo užmokesčiui padidinti, fiziniam barjerui Lietuvos ir Baltarusijos pasienyje pastatyti, kitoms išlaidų politikos priemonėms įgyvendinti. Su COVID-19 susijusioms priemonėms 2022 metais skirta 323 mln. eurų vakcinoms įsigyti, vakcinavimo procesui užtikrinti, medicinos darbuotojų, dirbančių su COVID-19 sergančiais pacientais, darbo užmokesčio priemokoms išmokėti, skatinimo vakcinuotis išmokoms.

2022 metų vasario mėnesį Rusijos Federacijai pradėjus karinius veiksmus Ukrainoje, dėl to išaugus geopolitinei įtampai Europoje, padidėjo rizika Lietuvos saugumui, ekonomikos augimui, socialinei aplinkai, valdžios sektoriaus finansams. Lietuva yra viena iš valstybių, priimančių nuo Rusijos karinių veiksmų besitraukiančius Ukrainos žmones. Sparčiai kylant kainoms, didėja poreikis didinti socialiai pažeidžiamiausių Lietuvos gyventojų grupių pajamas.

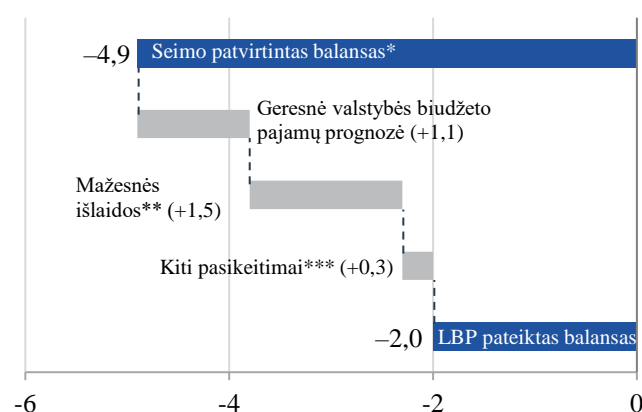
Atsižvelgiant į krašto gynybos stiprinimo poreikį, **2022 metų kovo mėnesį** patikslintas 2022 metų biudžetas¹⁸, krašto gynybai skiriant ne 2,05 procento BVP, o 2,52 procento BVP atitinkančią lėšų sumą. Šiam pakeitimui įgyvendinti skirta 298 mln. eurų.

2022 metų gegužės mėnesį dar kartą pakeistas 2022 metų biudžetas¹⁹. Pakeistas ir Lietuvos Respublikos Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2022 metų rodiklių patvirtinimo įstatymas. Biudžetų pakeitimu, lėmusiu projektuojamo valdžios sektoriaus deficito padidėjimą iki 4,9 procento BVP, numatytos su pagalba ukrainiečiams susijusios priemonės, taip pat priemonės, skirtos padėti Lietuvos žmonėms smarkiai kylant kainoms, numatytos lėšos galimam valstybės įmonių nuostoliui dėl sankcijų, taikomų Rusijai ir Baltarusijai, netiesioginiam poveikiui sušvelninti, pagalba verslui. Vertinta, kad šių priemonių galimas poveikis valdžios sektoriaus finansams 2022 metais sudarys 1 726 mln. eurų, arba 2,9 procento BVP.

Įvertinus LBP rengimo metu turėtus naujausius duomenis apie šių priemonių įgyvendinimą, atsižvelgus į ekonominės raidos scenarijų ir pagal jį atnaujintas valdžios sektoriaus pajamas, numatoma, kad 2022 metais valdžios sektoriaus deficitas gali siekti 2 procentus BVP.

Mažesnę, negu nustatyta 2022 metų biudžete, deficitą lemia ir mažesnės, negu planuota, išlaidos. Daroma prielaida, kad gali būti neišleista beveik 300 mln. eurų, arba 0,5 procento BVP suplanuotų lėšų, susijusių su pagalba besitraukiantiems nuo karinių veiksmų Ukrainoje, kurių į Lietuvą atvyko mažiau, nei buvo prognozuota. Taip pat gali būti neišleista apie 60 mln. eurų, arba 0,1 procento BVP, su COVID-19 susijusioms priemonėms. Be to gali būti sutaupyta dar apie 400 mln. eurų arba 2,8 procento suplanuotų kitų valstybės biudžeto asignavimų²⁰.

4 paveikslas. 2022 metų valdžios sektoriaus balanso įverčių palyginimas, proc. BVP

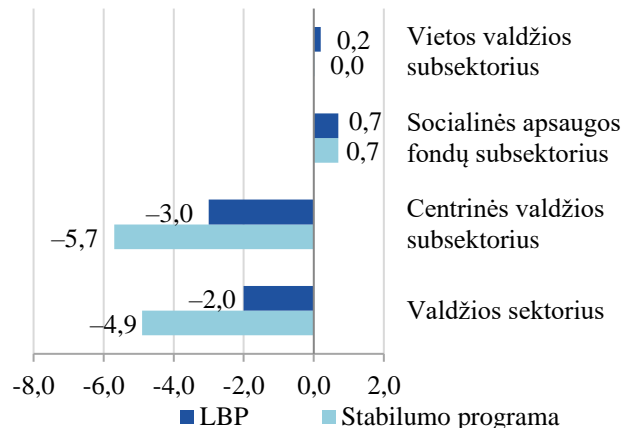
Šaltinis – Finansų ministerija.

*Valdžios sektoriaus balansas 2022 metų biudžeto pakeitimo duomenimis.

**Mažesnės, nei planuota, išlaidos su COVID-19 susijusioms priemonėms, parama Ukrainos žmonėms Lietuvoje, kitos sutaupytos lėšos.

***Atnaujintos kitų valdžios sektoriaus subsektorių balansų projekcijos, nominalaus BVP pasikeitimas.

5 paveikslas. 2022 metų valdžios sektoriaus ir subsektorių balansai, proc. BVP

Šaltinis – Finansų ministerija.

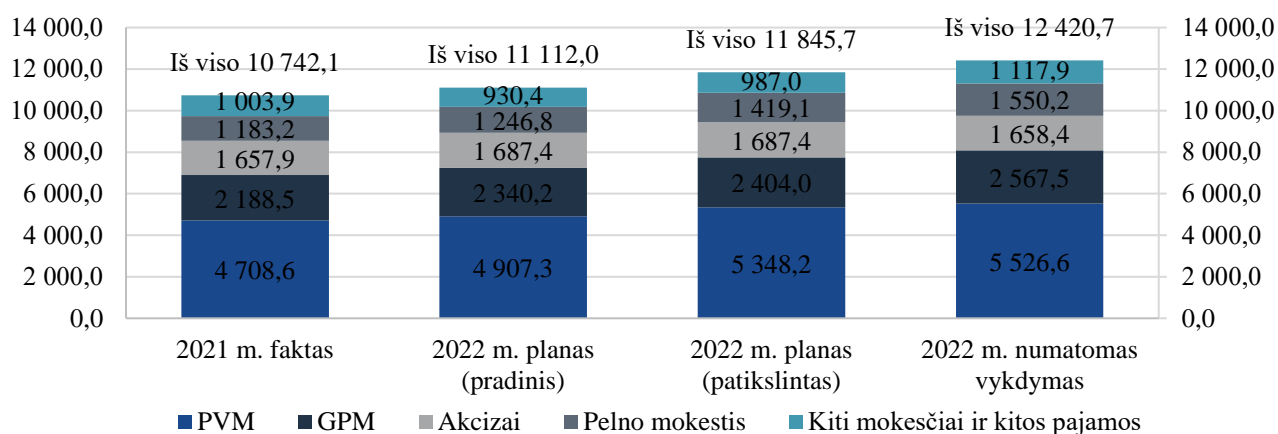
¹⁸2022 m. kovo 17 d. Lietuvos Respublikos 2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. XIV-745 14 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-943, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/a8a91e42a5fc11ecaf79c2120caf5094?jfwid=-3u6wv6mul>.

¹⁹ 2022 metų biudžeto pakeitimo įstatymo projektas, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/40738cd0bb1311ec9f0095b4d96fd400?jfwid=4ki18eszk>.

²⁰ Stebima istorinė tendencija, kad kasmet yra sutaupoma nuo 1,5 iki 5 proc. nuo visų suplanuotų valstybės biudžeto asignavimų.

Taip pat deficito mažėjimą lemia numatomos surinkti didesnės, nei planuota, 2022 metų pajamos. 2022 metų biudžeto įstatyme buvo suplanuota (pinigų principu) surinkti 11 112 mln. eurų valstybės biudžeto pajamų, neįskaitant ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų. 2022 metų kovą Finansų ministerijai atnaujinus ekonominės raidos scenarijų, naujai įvertinus prielaidas dėl mokesčių atidėjimų, patikslintas ir 2022 metų valstybės biudžeto pajamų planas – numatyta į valstybės biudžetą gauti 11 845,7 mln. eurų. Įvertinus LBP rengimo metu turėtus pajamų surinkimo duomenis, numatoma, kad patikslintas valstybės biudžeto planas bus viršytas apie 575 mln. eurų iš esmės dėl geresnio, nei planuota, pajamų iš PVM, pelno mokesčio, GPM ir akcizų surinkimo.

6 paveikslas. Valstybės biudžeto pajamos 2021 ir 2022 metais, mln. eurų

Šaltinis – Finansų ministerija.

Vertinama, kad valstybės biudžeto pajamų, skaičiuojant kaupimo principu, 2022 metais bus gauta apie 741,4 mln. eurų (1,1 procento BVP), arba 6,4 procento, daugiau, negu tikėtasi tikslinant 2022 metų biudžetą.

2022 metų struktūrinis valdžios sektoriaus deficitas sudarys 1,8 procentus BVP, o pirminis struktūrinis deficitas padidės 0,6 procentinio punkto BVP, palyginti su 2021 metų pirminiu struktūriniu deficitu (3 lentelė, 7 paveikslas). Pirminio struktūrinio deficito didėjimas rodo vykdomą anticiklinę ekspansinę (ekonomiką skatinančią) politiką.

2022 metais patiriamos išlaidos dėl šių taikomų laikinųjų priemonių: su COVID susijusių priemonių finansavimo išlaidos, arba pajamų netekimas, nelegalių migrantų krizės valdymo, Lietuvos geležinkelių infrastruktūros palaikymo ir pagalbai žmonėms, pasitraukusiems iš Ukrainos į Lietuvą, skirtos išlaidos. Jeigu 2022 metais nebūtų 0,97 procento BVP²¹ išlaidų laikinosioms priemonėms finansuoti, valdžios sektoriaus deficitas sudarytų 1 procentą BVP.

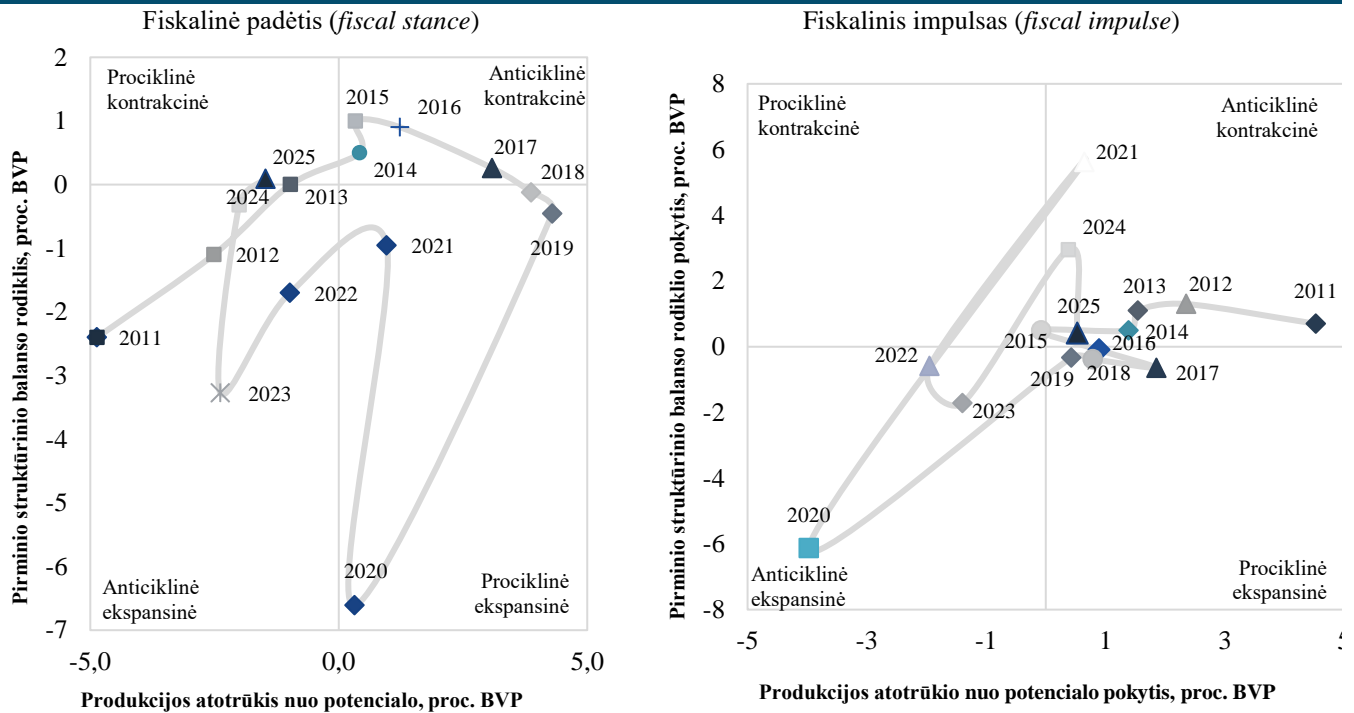
3 lentelė. Vidutinio laikotarpio valdžios sektoriaus balansai, proc. BVP

Rodiklio pavadinimas	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.
Valdžios sektoriaus balansas (nominalus)	-1,0	-2,0	-4,9	-1,8	-1,4
Struktūrinis balansas	-1,4	-1,8	-3,8	-1,0	-0,8
Pirminis struktūrinis balansas	-1,0	-1,6	-3,3	-0,3	0,1

Šaltinis – Finansų ministerija.

²¹ Laikinių priemonių procentinė BVP išraiška apskaičiuota įvertinus prielaidą dėl galimo lėšų, skirtų šioms priemonėms finansuoti, sutaupymo.

7 paveikslas. Fiskalinės politikos padėtis ir impulsas

Šaltiniai: Statistikos departamentas ir Finansų ministerija.

Struktūrinio valdžios sektoriaus balanso projekcija parengta išskirtinai didelio neapibrėžtumo aplinkybėmis, kai sunku patikimai įvertinti ekonomikos ciklo būklę.

2023 metai

Dėl bendrosios SAP išimties taikymo ir nustatytų išskirtinių aplinkybių 2023 metais valdžios sektoriui netaikomos SAP ir nacionalinės išlaidų augimo ribojimo ir struktūrinio balanso taisyklės.

Įvertinus valdžios sektoriui priskiriamų subsektorių projektuojamas pajamas ir išlaidas, 2023 metais valdžios sektoriaus deficitas sudarys 4,9 procento BVP.

Išliekant geopolitinei įtampai, sparčiai augant energijos kainoms, 2023 metais numatoma taikyti laikinąsias **išlaidų priemones**, susijusias su:

- pagalba Ukrainos žmonėms, pasitraukusiems į Lietuvą nuo Rusijos karinių veiksmų Ukrainoje;
- parama žmonėms, skiriant subsidiją dėl didėjančių šildymo, karšto vandens, elektros kainų;
- parama verslui didėjant elektros kainoms;
- parama strateginės reikšmės įmonei AB „Lietuvos geležinkeliai“, patiriančiai nuostolių dėl ES taikomų sankcijų Rusijai ir Baltarusijai.

Išlaidos šioms priemonėms įgyvendinti 2023 metais sudaro apie 1 358 mln. eurų, arba 1,9 procento BVP. Su COVID-19 susijusios išlaidos 2023 metais planuojamos kaip įprastos sveikatos apsaugos sistemos išlaidos.

2023 metais bus taikomos ir laikinosios **mokestinės pagalbos – pajamų – priemonės**, dėl kurių valdžios sektoriaus pajamos, įvertintos kaupimo principu, 2023 metais mažės apie 402 mln. eurų, arba 0,6 procento BVP. Išsami kiekybinė informacija apie diskrecines pajamų ir išlaidų priemones pateikta 18 ir 19 lentelėse, o priemonių aprašymas – LBP dalyje „Pajamų ir išlaidų politika“.

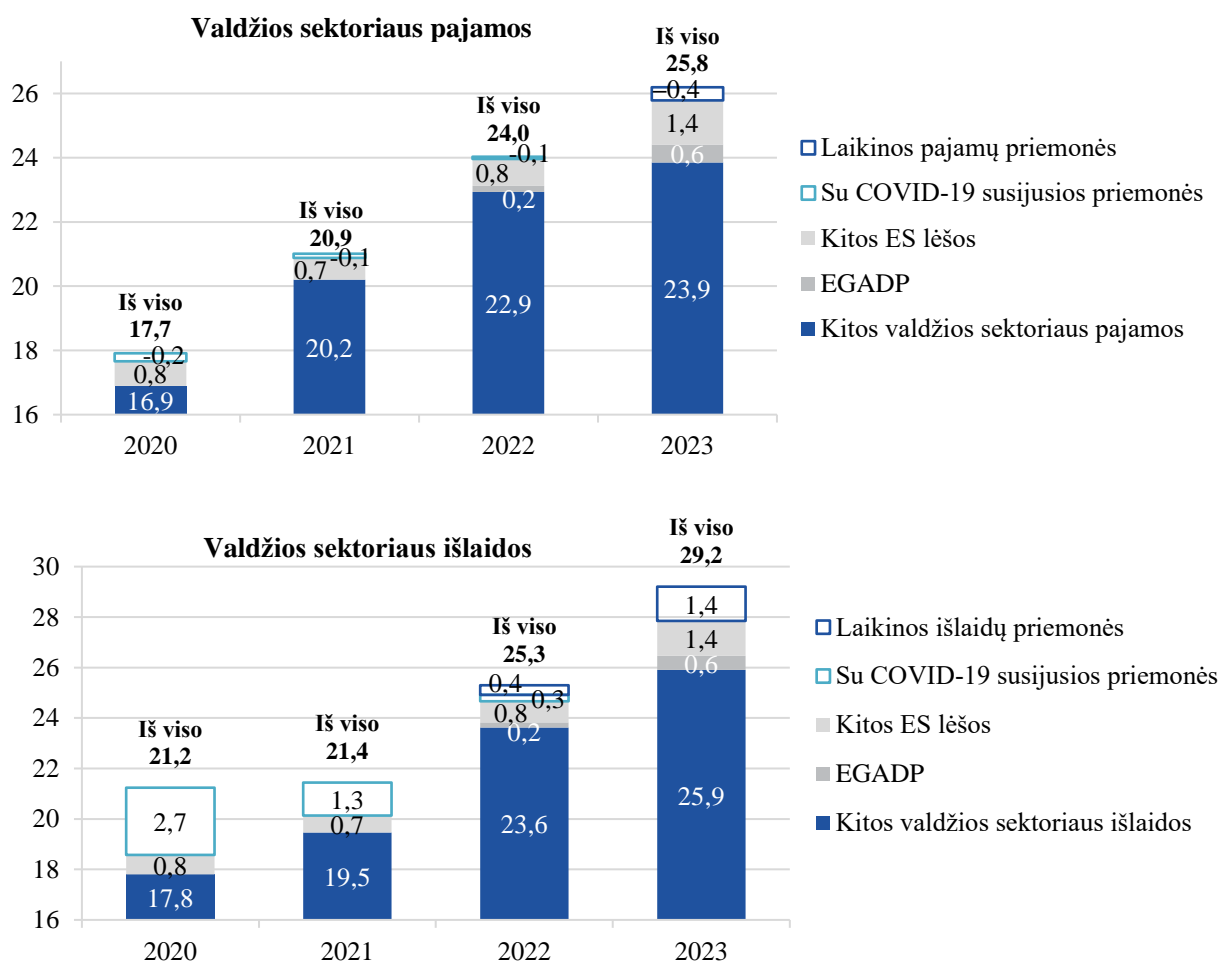
Jeigu nurodytos laikinosios priemonės nebūtų taikomos, valdžios sektoriaus deficitas 2023 metais sudarytų 2,4 procento BVP ir būtų lygus tam deficitui, kurį Vyriausybė buvo numaciusi Stabilumo programoje.

Įvertinus laikinąsias išlaidų priemones, valdžios sektoriaus išlaidos (išskyrus ES ir kitą tarptautinę finansinę paramą) didės 3000,2 mln. eurų, arba 12,4 procento, palyginti su 2022 metais numatomomis išlaidomis. Nevertinant laikinųjų išlaidų priemonių, 2023 metais valdžios sektoriaus išlaidos didės 2278,3 mln. eurų, arba 9,6 procento.

2023 metais valdžios sektoriaus pajamos (išskyrus ES ir kitą tarptautinę finansinę paramą), palyginti su 2022 metais numatomomis pajamomis, didės 919,1 mln. eurų, arba 4 procentais.

Valdžios sektoriaus pajamų, išlaidų projekcijos apima ir EGADP dotacijų bei paskolų dalies lėšų sumas, kurias 2022–2026 metais numatoma panaudoti įgyvendinant EGADP plane numatytas priemones. Iš numatomų išleisti EGADP paskolos dalies lėšų 2023–2025 metais valdžios sektoriaus balansą veikiančiomis laikomos atitinkamai, 19 mln. eurų, 51 mln. eurų ir 81 mln. eurų sumos. Tuo tarpu išlaikant EGADP dotacijos dalies panaudojimo neutralumą valdžios sektoriaus balansui, pajamos iš EGADP prilyginamos visoms išlaidoms iš EGADP.

8 paveikslas. 2020–2023 metų valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų dydžiai, mlrd. eurų

Šaltinis – Finansų ministerija.

Prognozuojant 2023 metų valstybės biudžeto pajamas, įvertintas ekonominės raidos scenarijus, pajamų netekimas dėl galiojančių mokesčių lengvatų ir kartu su biudžetu teikiamų pratęsti PVM lengvatų. Buvo įvertintas galimų mokesčių mokėjimo atidėjimų ir atidėtų mokesčių gražinimo galimo išdėstymo

poveikis pajamoms, darant prielaidą, kad tokių atidėtų mokėjimų grąžinimai prasidės 2023 metų antrojoje pusėje. Prognozuojant pajamas iš grįžtančių atidėtų mokesčių, kartu įvertinta rizika, kad 25 procentai visų per 2022 ir 2023 metus atidėtų mokesčių nebus atgauta. Prognozuojama, kad valstybės biudžeto pajamos, įvertintos kaupimo principu, neįskaitant ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų, 2023 metais, palyginti su 2022 metais numatomomis gauti pajamomis, didės 392,2 mln. eurų.

Vertinant kaupimo principu, numatoma, kad dėl kartu su biudžetu teikiamų pratęsti PVM lengvatų apgyvendinimo paslaugoms (pratęsiama neterminuotai), maitinimui, kultūros, poilsio, sporto ir atlikėjų paslaugoms (pratęsiama iki 2023 m. birželio 30 d., t. y. pusmečiui) pajamos iš PVM 2023 metais bus apie 89 mln. eurų, arba 0,1 procento BVP mažesnės. Dėl galimų mokesčių mokėjimo atidėjimų valstybės biudžeto pajamos 2023 metais bus apie 195,2 mln. eurų, arba 0,3 procento BVP mažesnės. Be to, dėl priimto sprendimo kompensuoti 9 procentų PVM, apskaičiuotą už šilumos energiją ir karštą vandenį, valstybės biudžeto pajamos 2023 metais bus apie 55,6 mln. eurų mažesnės.

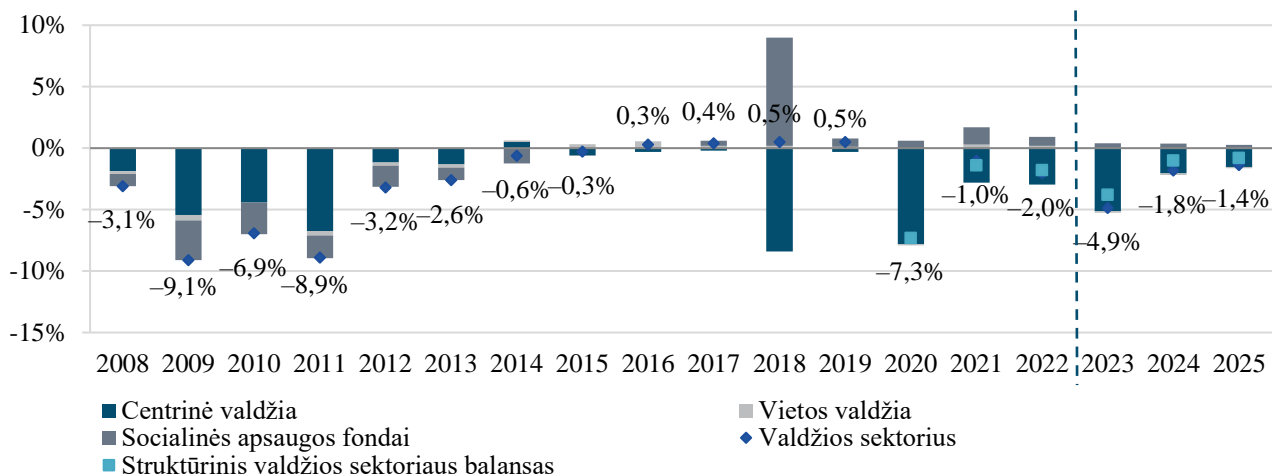
Numatoma, kad 2023 metais valdžios sektoriaus struktūrinis deficitas sudarys 3,8 procento BVP (3 lentelė). Jeigu nebūtų taikomos laikinosios išlaidų ir pajamų priemonės, 2023 metais struktūrinis deficitas sudarytų 1,3 procento BVP ir būtų artimas –1 procentui BVP – vidutinio laikotarpio tikslui. Pagal ekonominės raidos scenarijų Lietuvos ekonomika, 2021 metais atsigavusi po COVID-19 pandemijos sukulto šoko, 2022 metais yra veikiama geopolitinės įtampos keliamų padarinių. Produkcijos atotrūkis nuo potencialo 2022–2025 metais išlieka neigiamas, tačiau 2023 metais jo įvertis –2,4 procento potencialaus BVP rodo blogus ekonomikai laikus²². 2023 metų pirminio struktūrinio balanso 1,7 procentinio punkto BVP pablogėjimas, palyginti su 2022 metų pirminiu struktūriniu balansu, rodo numatomą vykdyti anticiklinę ekspansinę (ekonomikos aktyvumą remiančią) fiskalinę politiką.

LBP pateikti 2023 metų rodikliai gali keistis, jeigu 2023 metais pasitvirtins ekonominės raidos scenarijaus rizikos, fiskalinės rizikos, nurodytos 21 lentelėje, ar kitos rizikos.

Fiskalinės politikos prioritetu išlieka ilgalaikis finansų tvarumas. Per COVID-19 sukeltą krizę valdžios sektoriaus skola didėjo, tačiau gaunant neplanuotų pajamų ir neišleidžiant visų asignavimams numatytų lėšų, numatoma, kad 2022 metais skola sumažės iki 39,1 procento BVP, palyginti 46,3 procento BVP skola, buvusia 2020 metais. Poreikis 2023 metais skolintis laikinosioms priemonėms finansuoti padidins skolą. Tikimasi, kad 2024–2025 metais nebereikės tokios didelės apimties priemonių, susijusių su parama žmonėms ir verslui kylant kainoms. Nors neapibrėžtumas dėl geopolitinės situacijos ir ekonominės raidos ateityje yra didelis, šiuo metu numatoma (techninė – nesikeičiančios politikos – projekcija), kad vidutinio laikotarpio pabaigoje valdžios sektoriaus struktūrinis balansas priartės prie –0,8 procento BVP reikšmės, o valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis sumažės iki 42,1 procento BVP.

²² Jeigu produkcijos atotrūkio nuo potencialo reikšmė tam tikrais metais patenka į [–3; –1,5) procento potencialaus BVP intervalą, laikoma, kad ekonomika išgyvena blogus laikus.

9 paveikslas. 2008–2025 metų valdžios sektoriaus ir subsektorių balansai, proc. BVP

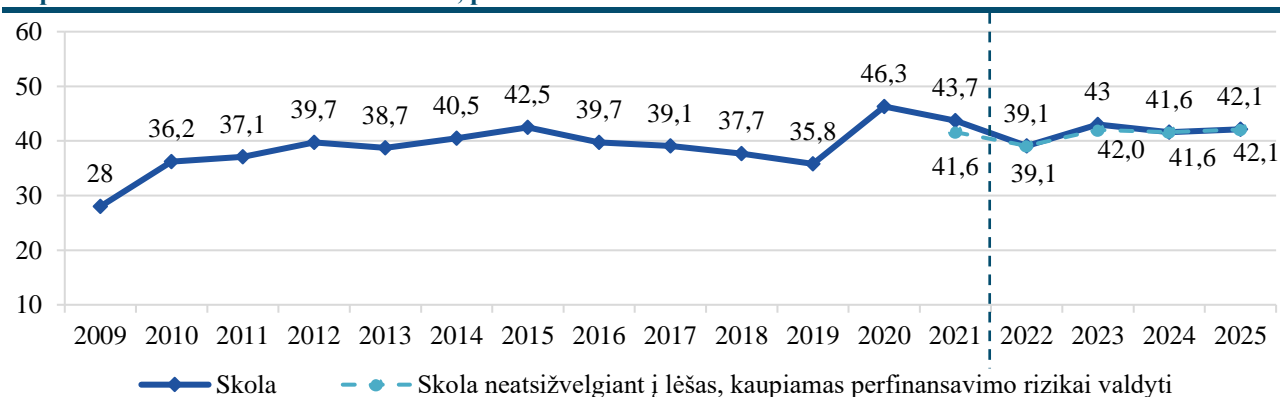

Šaltiniai: Eurostatas, Finansų ministerija.

Valdžios sektoriaus skola

Prognozuojama, kad valdžios sektoriaus skola 2023 metų pabaigoje sudarys 43 procentus BVP, bus 3,9 procentinio punkto didesnė negu 2022 metų pabaigoje ir sieks 39,1 procento BVP. Skolos didėjimui didžiausią įtaką daro numatomas 4,9 procento BVP valdžios sektoriaus deficitas.

10 paveikslas. Valdžios sektoriaus skola, proc. BVP

Šaltinis – Finansų ministerija.

2 SKYRIUS PAJAMŲ IR IŠLAIDŲ POLITIKA

Teisingesnė ir augti palanki mokesčių sistema, skurdo ir nelygybės mažinimas išlieka Vyriausybės politikos prioritetais. Sparčiai augant kainoms, **mokesčių priemonėmis siekiama prisidėti prie pažeidžiamų asmenų grupių realiųjų pajamų lygio išsaugojimo ir padėti verslui.** Nuo 2023 m. sausio 1 d. siūloma didinti NPD mažas ir vidutines pajamas uždirbantiems asmenims. Seimui priėmus Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo pakeitimą²³, MMA uždirbantiems asmenims už 2023 metus taikomas NPD būtų padidintas nuo 540 eurų iki 625 eurų. NPD didėtų gyventojams, uždirbantiems daugiau nei MMA, tačiau ne daugiau kaip 1 926 eurus, tai yra asmenims, kurių darbo užmokestis ne didesnis negu vienas 2023

²³ Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 20 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/ee1d1140464a11edb7269d52b4d4fd38?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=6a839e8c-2be5-4fe5-8dd6-810d401cdefc>.

metams projektuojamas VDU. Didesnes pajamas uždirbantiems asmenims NPD nebūtų keičiamas. Neįgaliesiems ir riboto darbingumo asmenims taikytinas NPD būtų proporcingai padidintas nuo 870 iki 1 005 eurų (didesnį neįgalumą ar mažesnę darbingumą turintiems asmenims), o kitiems asmenims – nuo 810 iki 935 eurų.

Vyriausybė Seimui kartu su 2023 metų biudžeto projektu pateikė mokesčių įstatymų pakeitimo projektus, skirtus prisidėti prie lėčiau po COVID-19 pandemijos atsigaunančio verslo veiklos stabilizavimo ir jo gyvybingumo išsaugojimo, pasiūlydama:

- neribotam laikui pratęsti šiuo metu galiojančio lengvatinio 9 procentų PVM tarifo taikymą apgyvendinimo paslaugoms, taip siekiant prisidėti prie Lietuvos turizmo plėtros šio verslo sąlygų gerinimo;
- laikinai pratęsti šiuo metu galiojančio lengvatinio 9 procentų PVM tarifo taikymą restoranų, kavinių ir panašių maitinimo įstaigų teikiamoms maitinimo paslaugoms, taip pat 9 procentų PVM tarifo taikymą kultūros, poilsio, sporto ir atlikėjų paslaugoms.

Atsižvelgiant į energetikos krizės sukeltus padarinius ir siekiant išsaugoti mokesčių mokėtojų gyvybingumą, numatyta finansinių sunkumų turintiems nuo energetikos krizės nukentėjusiems mokesčių mokėtojams (jeigu mokesčių mokėtojo 2021 metais patirtos energijos sąnaudos sudarė 10 ir daugiau procentų visų veiklos sąnaudų) taikyti mokestinės pagalbos priemones mokestinei nepriemokai, susidariusiai nuo 2022 m. spalio 7 d. iki 2023 m. balandžio 30 d., sudarant sąlygas šią mokestinę nepriemoką, netaikant išieškojimo veiksmų, sumokėti iki 2023 m. balandžio 30 d. arba mokestinės paskolos sutartyje nustatytais terminais, bet ne ilgiau kaip iki 2024 m. gruodžio 31 d., atleidžiant nuo mokestinės nepriemokos delspinigių ir už visą naudojimosi mokestine paskola laikotarpį netaikant mokestinės paskolos palūkanų.

4 lentelė. Su kainų augimu susijusios mokestinės pagalbos priemonės

Priemonės pavadinimas	Priemonės tikslas	Kainas veikianti ar pajamas didinanti priemonė	Priemonės įsigaliojimo data	Priemonės galiojimo pabaigos data	Asmenų ir (ar) verslo grupė, kuriai priemonė taikoma
Pagalbos priemonės žmonėms					
NPD didinimas*	Mazinti darbo jėgos apmokestinimą mažas ir vidutines pajamas gaunantiems asmenims, prisidėti prie pažeidžiamų asmenų grupių realiųjų pajamų lygio išsaugojimo	Pajamas didinanti priemonė	2023-01-01	Įstatyme nenumatyta	Tikslinė priemonė, nukreipta į socialiai jautresnes gyventojų grupes, prisidedanti prie gyventojų pajamų augimo.
PVM, apskaičiuoto už šilumos energiją ir karštą vandenį, kompensavimas**	Iš dalies sumažinti gyventojams teksiančią finansinę naštą dėl būsimų sąskaitų už šildymą ir karštą vandenį 2022–2023 metų ir 2023–2024 metų šildymo sezonais	Kainas veikianti priemonė	2022-10-01	2024-04-30 (laikusiai nustos galioti laikotarpiu 2023-05-01–2023-09-30)	Buitiniai vartotojai, iš šilumos tiekėjų gaunantys šilumos energiją gyvenamosioms patalpoms šildyti ir karštą vandenį.

Priemonės pavadinimas	Priemonės tikslas	Kainas veikianti ar pajamas didinanti priemonė	Priemonės įsigaliojimo data	Priemonės galiojimo pabaigos data	Asmenų ir (ar) verslo grupė, kuriai priemonė taikoma
Pagalbos priemonės verslui					
Mokesčių atidėjimas	Išsaugoti mokesčių mokėtojų, nukentėjusių nuo energetikos krizės, gyvybingumą	Pajamas didinanti priemonė	2022-10-07	2023-04-30	Finansinių sunkumų turinčios įmonės, jeigu jų 2021 m. energijos sąnaudos sudarė 10 ir daugiau procentų visų jų patirtų veiklos sąnaudų
Lengvatinio 9 procentų PVM tarifo taikymas maitinimo paslaugoms**	Prisidėti prie lėčiau po COVID-19 pandemijos atsigaujančio verslo veiklos stabilizavimo ir jo gyvybingumo išsaugojimo	Pajamas didinanti priemonė	2023-01-01	2023-07-01	Maitinimo paslaugas teikiančios įmonės
Lengvatinio 9 procentų PVM tarifo taikymas kultūros, poilsio, sporto ir atlikėjų paslaugoms**	Prisidėti prie lėčiau po COVID-19 pandemijos atsigaujančio verslo veiklos stabilizavimo ir jo gyvybingumo išsaugojimo	Pajamas didinanti priemonė	2023-01-01	2023-07-01	Meno, kultūros, sporto renginius organizuojančios įmonės
Lengvatinio 9 procentų PVM tarifo taikymas apgyvendinimo paslaugoms**	Prisidėti prie Lietuvos turizmo plėtros ir gerinti apgyvendinimo paslaugas teikiančio Lietuvos verslo sąlygas	Pajamas didinanti priemonė	2023-01-01	Įstatyme nenumatyta	Apgyvendinimo paslaugas teikiančios įmonės

Šaltinis – Finansų ministerija.

* Priemonės teisinis pagrindas – Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas.

** Priemonės teisinis pagrindas – Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas.

Visas pajamų diskrecinių priemonių sąrašas ir šių priemonių poveikio valdžios sektoriaus pajamoms kiekybinis įvertinimas pateiktas 18 lentelėje.

2023 metais toliau bus tęsiamas akcizų tarifų etilo alkoholiui ir alkoholiniams gėrimams, tabako produktams ir jiems alternatyviems produktams didinimo plano, patvirtinto 2022–2024 metams, įgyvendinimas.

Mokestinio reguliavimo priemonės, jų įgyvendinimo terminai numatyti ir EGADP plane (6 komponentas „Veiksmingas viešasis sektorius ir prielaidos atsitiesti po pandemijos“, 6.5 reforma „Teisingesnė ir palankesnė augti mokesčių sistema“). Siekiant šio tikslo, 2021 ir 2022 metais buvo atlikti, 2023 metais bus tęsiami mokestinio reguliavimo pokyčiai ekonomikos augimo nestabdantių šaltinių apmokestinimo plėtimo, neefektyvių ir (ar) valstybės prioritetų įgyvendinimo kryptių nebeatitinkančių mokesčių lengvatų ir specialių apmokestinimo sąlygų atsisakymo srityse, taip pat numatoma GPM ir socialinio draudimo sistemos peržiūra, apsaugant gyventojus nuo skurdo.

Šešėlinės ekonomikos ir PVM atotrūkio mažinimas yra vienas iš Vyriausybės veiklos prioritetų.

Mokesčių administravimo gerinimo srityje bus siekiama geresnio mokestinių rizikų valdymo, mažinant šešėlinės ekonomikos pasireiškimo galimybes ir PVM atotrūkį, sudaryti sąlygas nacionaliniu mastu efektyviau užkardyti sąmoningai pasirinktą šešėlinę veiklą, skaitmeninti mokesčių administratorių

veiklą, užkirsti kelią naujiems mokesčių vengimo būdams, kelti savanoriško mokesčių mokėjimo lygį, mažinti gyventojų toleranciją mokesčių nemokėjimui.

Patvirtintas Šešėlinę ekonomiką ir pridėtinės vertės mokesčio atotrūkį mažinančių veiksnių planas²⁴, kurį įgyvendinant bus siekiama sukurti tobulesnį skaitmenizuotą duomenų rinkimo ir analizės tinklą, skatinti savanoriškai mokėti mokesčius, užtikrinti geresnį mokesčių administravimą, užkardyti mokestinius pažeidimus rizikinguose sektoriuose, tobulinti mokestinių pažeidimų prevenciją ir ugdyti visuomenės sąmoningumą mokesčių mokėjimo srityje.

2021 metais priimti Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo pakeitimai, pagal kuriuos:

- nuo 2023 metų sausio mėnesio etapais VMI elektroniniu būdu bus pradėti teikti kasos aparatais užfiksuoti duomenys. Gauti duomenys sudarys sąlygas skaitmeninti jų administravimą, kartu plečiant VMI elektronines paslaugas;

- nuo 2024 metų VMI gaus tarptautinių mokėjimo operacijų duomenis. Gauti duomenys sudarys sąlygas ES lygmeniu kovoti su sukčiavimu PVM e. prekybos srityje.

2022 metais priimtas Lietuvos Respublikos atsiskaitymų grynaisiais pinigais įstatymas, nuo 2022 m. lapkričio 1 d. apribojantis atsiskaitymus grynaisiais pinigais, jeigu jie viršija 5 000 eurų.

Vyriausybė Seimui pateikė kompleksinį Mokesčių administravimo įstatymo, Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo, Administracinių nusižengimo kodekso ir susijusių įstatymų pakeitimo įstatymų paketą, kurį Seimui priėmus nuo 2023 metų VMI būtų sudarytas teisinis pagrindas gauti duomenis iš skaitmeninių prekybos ir paslaugų teikimo platformų, įteisinama proporcinga atsakomybė už mokesčių ir muitų teisės aktų pažeidimus ir priemonės mokesčių administratoriams nustatyti ir šiems pažeidimams užkardyti.

Iki 2025 metų bus siekiama modernizuoti VMI ir Lietuvos muitinėje vykdomus duomenų gavimo, analizės ir sprendimų priėmimo procesus, panaudojant pažangius analitinius metodus bei technologijas, grįstas dirbtinio intelekto metodų taikymu, tobulinti mokesčių administratorių darbuotojų kompetencijas, užtikrinant kasdienių funkcijų atlikimą naudojant pažangius metodus, sudaryti sąlygas elektroninių dokumentų naudojimo versle plėtrai.

Nuosekliai didinant visuomenės sąmoningumą, numatoma kryptingai ugdyti vaikų ir jaunimo žinias apie mokesčių sistemą, kartu sudarant sąlygas praktikoje išmokti atsiskaityti negrynaisiais pinigais, stebėti išlaidas ir mokesčių mokėjimą.

2023 metų biudžeto išlaidų politikos prioritetinės sritys – gyventojų pajamų didinimas, šalies ir visuomenės saugumas ir investicijos Lietuvos ateičiai.

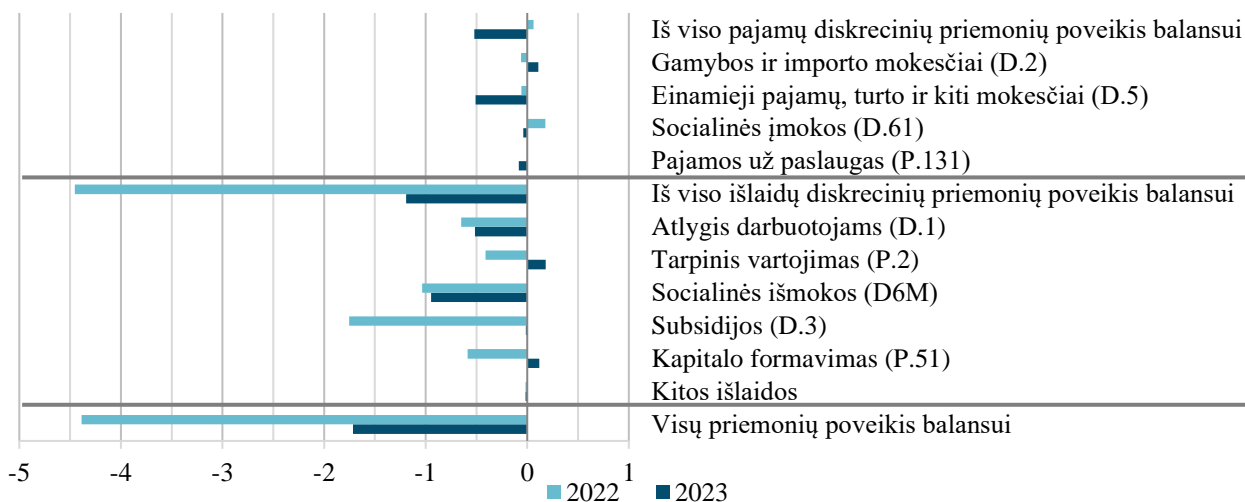
2023 metais numatoma didinti ir dirbančių asmenų pajamas, ir socialinę paramą bei pensijas. Išlaidos didėja ir bendrajai pensijos daliai, finansuojamai valstybės biudžeto lėšomis, mokytojų, dėstytojų ir mokslo darbuotojų, vidaus tarnybos sistemos pareigūnų, kultūros ir meno darbuotojų darbo užmokesčiui, MMA, pareiginės algos baziniam dydžiui padidinti, socialinių išmokų baziniams dydžiams indeksuoti ir padidinti.

2023 metų biudžeto projekte išlaikomas 2,52 procento BVP finansavimas gynybai, taip pat skiriama lėšų NATO karinio aprūpinimo standartus atitinkančiai ginkluotei įsigyti, civilinei saugai ir saugumo priemonėms dėl Astravo atominės elektrinės įgyvendinti.

²⁴ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2021 m. spalio 6 d. įsakymas Nr. 1K-317 „Dėl Šešėlinę ekonomiką ir pridėtinės vertės mokesčio atotrūkį mažinančių veiksnių plano patvirtinimo“.

pertvarka, siekiant persiorientuoti į aukštos pridėtinės vertės ir žiedinę ekonomiką, naudoti tvarius produktus ir paslaugas, spręsti aplinkos ir klimato kaitos problemas. Taip pat 1,3 mlrd. eurų skiriama veikloms, susijusioms su inovacijomis, verslo pažanga ir skaitmeninimu, stiprinant mokslinių tyrimų ir inovacinius pajėgumus ir diegiant pažangiąsias technologijas, remiantis sumaniąja specializacija, skatinant mažų ir vidutinių įmonių augimą ir konkurencingumą bei plečiant skaitmenines galimybes piliečiams, įmonėms ir valstybei.

12 paveikslas. Diskrecinių priemonių poveikis valdžios sektoriaus pajamoms ir išlaidoms, proc. BVP

Šaltinis – Finansų ministerija.

5 lentelė. Valdžios sektoriaus išlaidų ir pajamų rodikliai pagal formuojamą fiskalinę politiką

Valdžios sektorius (S13)	ESA kodas	2022 m.		2023 m.	
		mln. eurų	proc. BVP	mln. eurų	proc. BVP
1. Bendrosios pajamos	TR	23961,0	36,7	25789,3	36,7
1.1. Gamybos ir importo mokesčiai	D.2	7429,2	11,4	7898,0	11,2
1.2. Einamieji pajamų, turto ir kiti	D.5	6685,3	10,2	6934,7	9,9
1.3. Kapitalo mokesčiai	D.91	11,7	0,0	11,7	0,0
1.4. Socialinės įmokos	D.61	6554,8	10,0	6993,5	10,0
1.5. Pajamos iš turto	D.4	259,9	0,4	228,8	0,3
1.6. Kitos		3020,1	4,6	3722,6	5,3
Mokesčių našta (D.2 + D.5 + D.61 + D.91 – D.995)		20674,0	31,6	21830,8	31,1
2. Bendrosios išlaidos	TE	25295,8	38,7	29205,2	41,6
2.1. Atlygis darbuotojams	D.1	6789,2	10,4	7355,2	10,5
2.2. Tarpinis vartojimas	P.2	3376,2	5,2	4254,4	6,1
2.3. Socialinės išmokos	D6M	9610,6	14,7	10777,0	15,3
iš jų: nedarbo pašalpos		294,7	0,5	353,9	0,5
2.4. Palūkanų išlaidos	D.41	177,3	0,3	337,9	0,5
2.5. Subsidijos	D.3	1311,6	2,0	1389,0	2,0
2.6. Pagrindinio kapitalo formavimas	P.51	1936,0	3,0	2669,1	3,8
2.7. Kapitalo pervedimai	D.9	540,9	0,8	713,2	1,0
2.8. Kitos		1554,2	2,4	1709,4	2,4

Šaltinis – Finansų ministerija.

3 SKYRIUS

LBP IR STABILUMO PROGRAMOS RODIKLIŲ Palyginimas

6 lentelė. LBP ir ankstesnių ekonominės raidos scenarijų rodiklių palyginimas

	2021 m.	2022 m.	2023 m.
BVP realus pokytis, proc.:			
Stabilumo programa	4,9	1,6	2,5
LBP	5,0	1,6	1,4
Skirtumas	0,1	0,0	-1,1
2022 m. birželio 30 d. scenarijus	5,0	1,6	2,1
LBP	5,0	1,6	1,4
Skirtumas	0,0	0,0	-0,7

Šaltinis – Finansų ministerija.

LBP pateiktos 2022 metų valdžios sektoriaus balanso rodiklio projekcijos skiriasi nuo Stabilumo programoje pateiktų projekcijų dėl atnaujintos prielaidos, susijusios su išlaidų, numatytų su COVID-19, pagalbos Ukrainos žmonėms Lietuvoje susijusioms priemonėms finansuoti, kitų išlaidų sutaupymu ir numatomomis didesnėmis valdžios sektoriaus pajamomis. LBP ir Stabilumo programoje pateikti 2023 metų valdžios sektoriaus balanso rodikliai iš esmės sutaptų, jeigu 2023 metų valdžios sektoriaus balanso neveiktų laikinosios pajamų ir išlaidų priemonės, sudarančios 2,5 procento BVP. Be to, Stabilumo programos rengimo metu turėti ekonominės raidos scenarijaus duomenys reikšmingai skiriasi nuo ekonominės raidos scenarijaus duomenų, pateikiamų LBP.

7 lentelė. LBP ir Stabilumo programos valdžios sektoriaus balanso projekcijų palyginimas

	ESA kodas	2021 m.	2022 m.	2023 m.
		proc. BVP		
Stabilumo programa	B.9	-1,0	-4,9	-2,4
LBP		-1,0	-2,0	-4,9
Skirtumas		0,0	-2,9	2,5

Šaltinis – Finansų ministerija.

Valdžios sektoriaus skolos projekcijos, pateiktos LBP ir Stabilumo programoje, skiriasi dėl atnaujintų BVP, valdžios sektoriaus (įskaitant ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšas) balanso projekcijų.

8 lentelė. LBP ir Stabilumo programos valdžios sektoriaus skolos projekcijų palyginimas

	2021 m.	2022 m.	2023 m.
	proc. BVP		
Stabilumo programa	44,3	43,3	43,7
LBP	43,7	39,1	43,0
Skirtumas	-0,6	-4,2	-0,7

Šaltinis – Finansų ministerija.

III DALIS BIUDŽETO SISTEMOS PERTVARKA

Lietuvoje tęsiami biudžeto sistemos pertvarkos darbai, kuriais siekiama sukurti efektyviai veikiančią vidutinės trukmės biudžeto sudarymo ir programų valdymo sistemą, glaudžiai susietą su valstybės strateginio valdymo sistema.

Tęsiant biudžeto sistemos pertvarkos darbus, Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane²⁶ numatytas Vyriausybės strateginis darbas „Į strateginius tikslus orientuotas valdžios sektoriaus finansų planavimas“, kurį įgyvendinant planuojama iki 2024 metų II ketvirčio parengti vidutinės trukmės biudžeto sudarymo taisykles, tęstinės veiklos lėšų skaičiavimo metodines gaires ir įgyvendinti valstybės biudžeto išlaidų peržiūras. Šie darbai taip pat numatyti EGADP plane. Įgyvendinus minėtus darbus, planuojama Seimui pateikti tvirtinti objektyviai ir pagrįstai suplanuotą pirmąjį vidutinės trukmės 2025–2027 metų valstybės biudžeto projektą.

2022 metais buvo parengtas vidutinės trukmės biudžeto sudarymo ir valdymo principų modelis, kuriuo vadovaujantis 2023 metais bus parengti vidutinės trukmės biudžeto sudarymo ir valdymo taisykles reglamentuojantys teisės aktai. Iki 2022 metų pabaigos Vyriausybės sprendimu numatoma patvirtinti sisteminės viešųjų išlaidų peržiūros užduotį.

2022 metais buvo atliktos viešųjų išlaidų peržiūros, siekiant peržiūrėti Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos tęstinės veiklos lėšų planavimo praktikas, taikomas priemones ir metodus. Šiomis išlaidų peržiūromis buvo siekiama nustatyti galimai neefektyviai planuojamas tęstinės veiklos lėšas ir detaliam išanalizuoti ministerijų tęstinės veiklos lėšų planavimo specifiką, taikomas lėšų apskaičiavimo metodikas bei priemones. Išlaidų peržiūros rezultatai buvo pristatyti ir aptarti kartu su ministerijomis, tarpinstitucinių pasitarimų metu buvo priimti sprendimai dėl dalies teiktų rekomendacijų, susijusių su trūkstantį tęstinės veiklos lėšų nustatymo metodikų sukūrimu ir tikslesniu lėšų planavimu priemonių aprašuose, įgyvendinimo. Gauti išlaidų peržiūros rezultatai bus naudojami 2023 metais vykdant platesnės apimties sisteminę išlaidų peržiūrą.

IV DALIS METODOLOGINIAI ASPEKTAI

9 lentelė. Ekonominės raidos scenarijaus rengimas

Skaičiavimo technika	Biudžeto proceso etapas, kuriame taikyta technika	Svarbūs taikytų modelių (technikų) bruožai	Prielaidos
Nacionalinės sąskaitybos principai, ekonometrinis ir ekspertinis vertinimas	Ekonominės raidos scenarijus	Makroekonominės prognozės rengiamos vidutiniam laikotarpiui, taikant pagal nacionalines sąskaitas sudarytą makroekonominį modelį. Analizuojant atskirus arba daugiau nei vieną potencialiai tarpusavyje susijusius makroekonominis rodiklius, sudaromos ekonometrinės lygtys, taip pat atliekamas ekspertinis vertinimas. Potencialaus BVP skaičiavimui paremti Ekonomikos ir finansų reikalų (ECOFIN) tarybos 2002 metais patvirtinta metodika	Techninės prielaidos (naftos kaina, valiutų kursas ir palūkanų normos)

²⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimas Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/bef7d43286fe11eb998483d0ae31615c?positionInSearchResults=6&searchModelUUID=98674a8c-8953-4d90-8c3a-93d9e4a41b6a>.

Pajamų prognozavimas

Pajamų iš mokesčių prognozė rengiama vadovaujantis makroekonominėmis prognozėmis, statistiniais duomenimis, pajamų dinamika ir valstybės institucijų pateikta informacija. Pajamų iš atskirų mokesčių prognozė gali būti koreguojama pasitelkiant ekspertinį vertinimą, t. y. atsižvelgiant į kitas nei įstatymų pakeitimo projektuose numatytas aplinkybes, darančias įtaką pajamų surinkimui.

Priklausomai nuo mokesčio, taikomas vienas arba keli prognozavimo metodai:

- Detalaus modeliavimo metodas. Renkami duomenys apie kiekvienos kategorijos mokesčio mokėtojų skaičių ir tos kategorijos bendrąją pajamų sumą bei struktūrą. Kuriamas simuliacinis modelis iš dviejų blokų – tipinio mokesčio mokėtojo ir agreguojančio bloko. Taikant modelį apskaičiuojama, kiek mokesčių vidutiniškai sumokės atskiras mokesčių mokėtojas, atstovaujantis tam tikrai grupei, kiek visa grupė ir pagaliau visi šalies mokesčių mokėtojai.

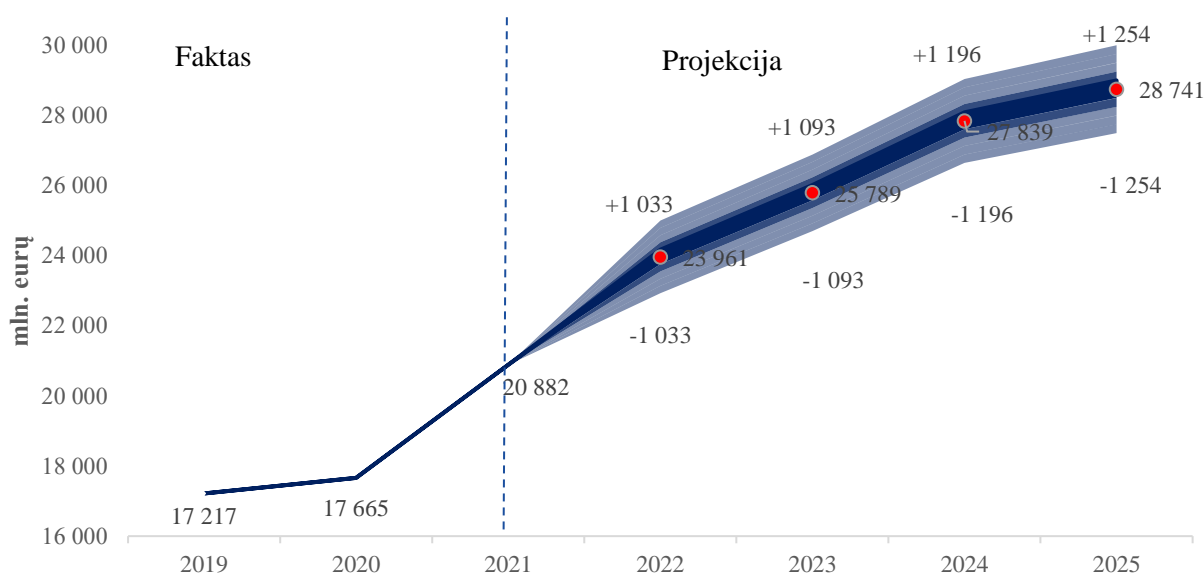
- Efektyvaus vidutinio tarifo metodas. Įstatymu nustatytas mokesčio tarifas koreguojamas atsižvelgiant į taikomas lengvatas, mokestinės bazės išimtis ir pan. Tokiu būdu įvertintas efektyvus vidutinis tarifas dauginamas iš mokesčio bazės apimties, kad būtų gauta pajamų iš atitinkamų mokesčių prognozė.

- Elastingumo metodas. Nustatoma priklausomybė tarp pajamų iš mokesčio didėjimo (mažėjimo) ir atitinkamos bazės dinamikos. Įvertinus elastingumo koeficientą, būdingą konkrečiam mokesčiui, ir prognozuojamos bazės pasikeitimus, prognozuojamos pajamos iš to mokesčio.

Pajamų jautrumo analizė

Remiantis valdžios sektoriaus pajamų iš mokesčių ir nominalaus BVP sąryšiu, atlikus statinę jautrumo analizę, nustatyta, kad nominalaus BVP pasikeitimas 1 procentu gali keisti LBP pateiktą pajamų projekciją nuo 219 mln. eurų 2023 metais iki 251 mln. eurų 2025 metais (13 paveikslas).

13 paveikslas. Valdžios sektoriaus pajamų iš mokesčių (D.2 + D.5 + D.61 + D.91 – D.995) jautrumo analizė

Šaltinis – Finansų ministerija.

Pastaba. Projektuojamų pajamų iš mokesčių jautrumo analizė atliekama darant prielaidą, kad nominalus BVP, palyginti su ekonominės raidos scenarijuje projektuojamu rodikliu, didėja arba mažėja 1 procentu (tamsiai mėlynas ruožas), 2 procentais (mėlynas ruožas) ir 5 procentais (šviesiai mėlynas ruožas). Centrinė grafiko ašis (mėlyna linija faktui, raudoni taškai projekcijai) atvaizduoja valdžios sektoriaus pajamas iš viso.

VDALIS
EKONOMINĖS RAIDOS SCENARIJAUS IR VALSTYBĖS FINANSŲ DUOMENYS

10 lentelė. Pagrindinės prielaidos

	2021 m.	2022 m.	2023 m.
Trumpalaikės palūkanų normos (vidutinės metinės)	-0,3	1,0	3,4
Ilgalaikės palūkanų normos (vidutinės metinės)	0,1	3,2	4,2
JAV dolerio ir euro keitimo kursas (vidutinis metinis)	1,18	1,06	1,05
Nominalusis efektyvus valiutų keitimo kursas	1,2	-3,9	-0,4
Pasaulio (be ES) BVP augimas, procentais	5,9	3,0	3,3
ES BVP augimas, procentais	5,4	2,7	1,5
Pagrindinių eksporto rinkų augimas, procentais	5,3	1,9	1,0
Pasaulio (išskyrus ES) importo augimas, procentais	10,9	4,1	3,6
Naftos kainos (<i>Brent</i> , JAV doleriais už barelį)	70,7	108,2	95,6

Šaltiniai: Europos Komisija, Finansų ministerija.

11 lentelė. Kainų rodikliai

	2021 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
	Indeksas (2015 m. = 100)	Pokytis, procentais		
1. BVP defliatorius	121,6*	6,5	16,2	6,0
2. Privataus vartojimo defliatorius	115,5*	4,6	17,8	6,0
3. SVKI	115,8	4,6	17,8	6,0
4. Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidų defliatorius	158,1*	10,1	15,2	6,9
5. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo defliatorius	115,1*	4,8	12,0	4,2
6. Eksporto (prekių ir paslaugų) kainų defliatorius	106,5*	5,6	12,5	2,4
7. Importo (prekių ir paslaugų) kainų defliatorius	109,8*	11,9	28,5	3,6

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas, Finansų ministerija, Eurostatas.

* Ekonominės raidos scenarijus parengtas pagal statistinius duomenis, paskelbtus iki 2022 m. rugpjūčio 31 d.

12 lentelė. Darbo rinkos rodikliai

	ESA kodas	2021 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.
		Rodiklio reikšmė	Pokytis, procentais		
1. Užimtų gyventojų skaičius, tūkst.		1 368,6	0,8	1,0	0,0
2. Užimtumas, dirbta valandų, tūkst.		2 537 023	2,8	–	–
3. Nedarbo lygis, procentais		7,1	–	6,3	6,8
4. Darbo našumas (bendroji pridėtinė vertė, tenkanti vienam užimtajam), tūkst. eurų		–	4,2	0,6	1,4
5. Darbo našumas, dirbta valandų		–	–	–	–
6. Atlygis darbuotojams, mln. eurų	D.1	27 012,8*	12,6	16,5	8,1
7. Atlygis vienam darbuotojui, eurai		22 069,3*	11,4	15,3	8,1

Šaltiniai: Eurostatas, Lietuvos statistikos departamentas, Finansų ministerija.

* Ekonominės raidos scenarijus parengtas pagal statistinius duomenis, paskelbtus iki 2022 m. rugpjūčio 31 d.

13 lentelė. Sektorių balansai

	ESA kodas	2021 m.	2022 m.	2023 m.
		proc. BVP		
1. Grynasis šalies skolinimasis	B.9	2,8	-10,7	-10,1
<i>iš jo:</i>				
- prekių ir paslaugų balansas		4,2	-7,3	-9,0
- pirminių pajamų ir pervedimų balansas		-2,9	-5,4	-3,1
- kapitalo sąskaita		1,5	2,0	2,0
2. Privataus sektoriaus grynasis skolinimas (skolinimasis)	B.9	3,8	-8,7	-5,2
3. Valdžios sektoriaus grynasis skolinimas (skolinimasis)	B.9	-1,0	-2,0	-4,9
4. Statistinis neatitikimas		0	0	0

Šaltiniai: Lietuvos bankas, Finansų ministerija.

* Ekonominės raidos scenarijus parengtas naudojant statistinius duomenis, paskelbtus iki 2022 m. rugpjūčio 31 d.

14 lentelė. Valdžios sektoriaus rodikliai pagal formuojamą politiką

	ESA kodas	2022 m.	2023 m.
		proc. BVP	
Grynasis skolinimas (+) / grynasis skolinimasis (-) (B.9) pagal subsektorius			
1. Valdžios sektorius	S.13	-2,0	-4,9
2. Centrinė valdžia	S.1311	-3,0	-5,1
3. Krašto valdžia	S.1312	-	-
4. Vietos valdžia	S.1313	0,2	-0,1
5. Socialinės apsaugos fondai	S.1314	0,7	0,4
6. Palūkanų mokėjimas	D.41	0,3	0,5
7. Pirminis balansas		-1,8	-4,4
8. Vienkartinės ir kitos laikinosios priemonės		0,2	-0,2
9. Realus BVP augimas (proc.)		1,6	1,4
10. Potencialaus BVP augimas (proc.)		3,6	2,9
Iš jo:			
- darbo veiksnys		0,7	0,0
- kapitalo veiksnys		1,5	1,5
- bendrasis gamybos veiksnių našumas		1,4	1,3
11. Produkcijos atotrūkis nuo potencialo (proc. potencialaus BVP)		-1,0	-2,4
12. Ciklinė biudžeto dedamoji (proc. potencialaus BVP)		-0,4	-1,0
13. Balansas, pakoreguotas pagal ciklą (1 – 12) (proc. potencialaus BVP)		-1,6	-3,9
14. Pirminis balansas, pakoreguotas pagal ciklą (13 + 6) (proc. potencialaus BVP)		-1,4	-3,4
15. Struktūrinis balansas (13 – 8) (proc. potencialaus BVP)		-1,8	-3,8

Šaltinis – Finansų ministerija.

15 lentelė. Valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų rodikliai pagal nesikeičiančios politikos scenarijų

Valdžios sektorius (S13)	ESA kodas	2022 m.		2023 m.	
		mln. eurų	proc. BVP	mln. eurų	proc. BVP
1. Bendrosios pajamos pagal nesikeičiančios politikos scenarijų	TR	24135,4	36,9	26355,2	37,4
1.1. Gamybos ir importo mokesčiai	D.2	7508,8	11,5	8006,4	11,4
1.2. Einamieji pajamų, turto ir kiti mokesčiai	D.5	6830	10,4	7279,3	10,4
1.3. Kapitalo mokesčiai	D.91	11,7	0	11,7	0
1.4. Socialinės įmokos	D.61	6504,9	10	7047	10
1.5. Pajamos iš turto	D.4	259,9	0,4	228,8	0,3
1.6. Kitos		3020,1	4,6	3782	5,4
Mokesčių našta (D.2 + D.5 + D.61 + D.91 – D.995)		20848,4	31,9	22337,4	31,8
2. Bendrosios išlaidos pagal nesikeičiančios politikos scenarijų	TE	22358,1	34,2	26658,9	37,9
2.1. Atlygis darbuotojams	D.1	6363,2	9,7	6903,5	9,8
2.2. Tarpinis vartojimas	P.2	3097,6	4,7	4159	5,9
2.3. Socialinės išmokos	D.6M	8933,4	13,7	9999,7	14,2
iš jų: nedarbo pašalpos		294,7	0,5	353,9	0,5
2.4. Palūkanų išlaidos	D.41	177,3	0,3	337,9	0,5
2.5. Subsidijos	D.3	166,1	0,3	233,8	0,3
2.6. Pagrindinio kapitalo formavimas	P.51	1535,8	2,3	2613,4	3,7
2.7. Kapitalo pervedimai	D.9	540,9	0,8	713,2	1
2.8. Kitos		1543,8	2,4	1698,4	2,4

Šaltinis – Finansų ministerija.

16 lentelė. Valdžios sektoriaus skolos projekcijos

	2022 m.	2023 m.
	proc. BVP	
Valdžios sektoriaus skola metų pabaigoje	39,1	43,0
Valdžios sektoriaus skolos pokytis	-4,6	3,9
Valdžios sektoriaus skolą lemiantys veiksniai		
Pirminis balansas	-1,8	-4,4
Palūkanos	0,3	0,5
Skolos pokyčio tikslinimas	-0,5	1,8
Numanoma skolos palūkanų norma	0,7	1,3

Šaltinis – Finansų ministerija.

17 lentelė. Valstybės garantuota skola

	2022 m.	2023 m.
	proc. BVP	
Valstybės garantijos	1,2	1,7
iš jų: susijusios su finansų sektoriumi	0,0	0,0

Šaltinis – Finansų ministerija.

18 lentelė. Valdžios sektoriaus diskrecinių pajamų priemonių poveikis biudžetui

Nr.	Priemonės aprašymas	ESA kodas	2022 m.		2023 m.	
			mln. eurų	proc. BVP	mln. eurų	proc. BVP
1.*	NPD didinimas iki 460 eurų, kartu keičiant formulės struktūrą taip, kad papildoma nauda būtų paskirstyta asmenims, uždirbantiems iki 1 VDU; NPD neįgaliesiems didinimas nuo 600 eurų iki 690 eurų ir nuo 645 eurų iki 740 eurų atitinkamai	D.5	-74,1	-0,1		
2.*	NPD didinimas iki 540 eurų uždirbantiems iki 1 VDU; NPD neįgaliesiems didinimas nuo 690 eurų iki 810 eurų ir nuo 740 eurų iki 870 eurų atitinkamai. Įsigalioja nuo 2022 m. birželio 1 d., taikant nuo 2022 m. sausio 1 d. gautoms pajamoms	D.5	-64,9	-0,1	-38,1	-0,1
3.*	NPD didinimas nuo 540 iki 625 eurų uždirbantiems iki 1 VDU; NPD neįgaliesiems didinimas nuo 810 eurų iki 935 eurų ir nuo 870 eurų iki 1005 eurų atitinkamai, nuo 2023 m. sausio 1 d.	D.5			-164,3	-0,2
4.*	GPM 2022 m. spalio mėn. – 2023 m. balandžio mėn. prievolių atidėjimai mokesčių mokėtojams, nukentėjusiems nuo energetinės krizės, 2022 metų dalis	D.5	-28,5	0,0	28,5	0,0
5.*	GPM 2022 m. spalio mėn. – 2023 m. balandžio mėn. prievolių atidėjimai mokesčių mokėtojams, nukentėjusiems nuo energetinės krizės, 2023 metų dalis	D.5			-64,6	-0,1
6.*	Pelno mokesčio 2022 m. spalio mėn. – 2023 m. balandžio mėn. prievolių atidėjimai mokesčių mokėtojams, nukentėjusiems nuo energetinės krizės, 2022 metų dalis	D.5	-34,2	-0,1	54,7	0,1
7.*	Pelno mokesčio 2022 m. spalio mėn. – 2023 m. balandžio mėn. prievolių atidėjimai mokesčių mokėtojams, nukentėjusiems nuo energetinės krizės, 2023 metų dalis	D.5			-77,7	-0,1
8.*	Akcizų tarifų tabako produktams ir elektroninių cigarečių skysčiui didinimas	D.2	24,2	0,0	15,1	0,0
9.*	Akcizų tarifų etilo alkoholiui ir alkoholiniams gėrimams didinimas	D.2	14,6	0,0	20,6	0,0
10.*	Akcizų tarifo lengvatos mažiesiems aludariams įvedimas, pagal kurią mažosios alaus daryklos (t. y. pagaminančios per kalendorinius metus ne daugiau kaip 80 tūkst. hektolitrus alaus) 10 tūkst. hektolitrus per metus realizuotam alui nuo 2022 m. sausio 1 d. galės taikyti 50 procentų sumažintą akcizų tarifą	D.2	-2,7	0,0		
11.*	PVM 2022 m. spalio mėn. – 2023 m. balandžio mėn. prievolių atidėjimai mokesčių mokėtojams, nukentėjusiems nuo energetinės krizės, 2022 metų dalis	D.2	-46,8	-0,1	46,8	0,1
12.*	PVM 2022 m. spalio mėn. – 2023 m. balandžio mėn. prievolių atidėjimai mokesčių mokėtojams, nukentėjusiems nuo energetinės krizės, 2023 metų dalis	D.2			-106,3	-0,2
13.*	Laikinos 9 proc. PVM lengvatos maitinimo paslaugoms, išskyrus paslaugas, kurios susijusios su alkoholiniais gėrimais, ir teikiamoms meno ir kultūros paslaugoms bei atitinkamų renginių lankymui taikymas nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. birželio 30 d.	D.2			-65	-0,1
14.*	Iš valstybės biudžeto dengiamas PVM, apskaičiuotas už šilumos energiją ir karštą vandenį, 9 procentinių punktų PVM tarifo dydžiu (nuo 9 iki 0 procentų skirtumas) už 2022 m. sausio–balandžio mėn., 2022 m. spalio – 2023 m. balandžio ir 2023 m. spalio mėn. – 2024 m. balandžio mėn. faktiškai patiektas prekes gyventojams	D.2	-33,6	-0,1	-22	0,0
15.*	Mokesčio už aplinkos teršimą pakeitimai, įsigalioję nuo 2021 m. sausio 1 d. (fiskalinis poveikis nuo 2022 m.)	D.2	22	0,0	29	0,0
16.*	Loterijų ir lošimų mokesčio pakeitimai	D.2	3,7	0,0	20,2	0,0

Nr.	Priemonės aprašymas	ESA kodas	2022 m.		2023 m.	
			mln. eurų	proc. BVP	mln. eurų	proc. BVP
17.*	Kelių naudotojo mokesčio pakeitimai, įsigaliosiantys nuo 2023 m. sausio 1 d.	P.131			-59,4	-0,1
18.	Socialinio draudimo įmokų 2022 m. spalio mėn. – 2023 m. balandžio mėn. prievolių atidėjimai mokesčių mokėtojams, nukentėjusiems nuo energetinės krizės, 2022 metų dalis	D.6	-25,8	0,0	25,8	0,0
19.	Socialinio draudimo įmokų 2022 m. spalio mėn. – 2023 m. balandžio mėn. prievolių atidėjimai mokesčių mokėtojams, nukentėjusiems nuo energetinės krizės, 2023 metų dalis	D.6			-53,5	-0,1

Šaltinis – Finansų ministerija.

* Centrinės valdžios subsektoriaus (S.1311) diskrecinės pajamų priemonės.

Pastabos:

1. Visų lentelėje pateiktų priemonių priėmimo etapas yra „patvirtinta“ arba „Vyriausybės pateikta Seimui“, o apskaitos principas – kaupimo.
2. Lentelės stulpelyje, pažymėtame 2022 metais, pateikiamos pradėtų taikyti 2022 metais priemonių, poveikis valdžios sektoriaus pajamoms.
3. Lentelės stulpelyje, pažymėtame 2023 metais, pateikiamos pradėtų taikyti 2023 metais priemonių poveikis valdžios sektoriaus pajamoms ir (arba) sumos, neutralizuojančios 2022 metais taikytų, tačiau 2023 metais nebetaikomų, priemonių poveikį pajamoms.
4. Lentelėje pateiktų priemonių poveikio pajamoms suma neatitinka 20 lentelės 3 eilutėje pateiktos sumos, nes 20 lentelės 3 eilutėje pateiktoje sumoje įvertintas ir pajamų priemonių, pradėtų taikyti anksčiau negu 2022 metais, poveikis 2022 ir (arba) 2023 metų pajamoms.

19 lentelė. Valdžios sektoriaus diskrecinių išlaidų priemonių poveikis biudžetui

Nr.	Priemonės aprašymas	ESA kodas	2022 m.		2023 m.	
			mln. eurų	proc. BVP	mln. eurų	proc. BVP
1.*	MMA didinimas 2022 m. – iki 730 eurų, 2023 m. – iki 840 eurų	D.1	-11,9	0,0	-14,9	0,0
2.	MMA didinimas 2022 m. – iki 730 eurų, 2023 m. – iki 840 eurų (vietos valdžia)	D.1	-18,9	0,0	-22,7	0,0
3.*	Biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos bazinio dydžio darbo užmokesčiui apskaičiuoti didinimas (2022 m. – 181 euras, 2023 m. – 186 eurai)	D.1	-65,5	-0,1	-89,1	-0,1
4.	Biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos bazinio dydžio darbo užmokesčiui apskaičiuoti didinimas (2022 m. – 181 euras, 2023 m. – 186 eurai) (vietos valdžia)	D.1	-20,5	0,0	-28,9	0,0
5.*	Pedagoginių darbuotojų darbo užmokesčio didinimas	D.1	-128,7	-0,2	-145,5	-0,2
6.*	Dėstytojų, mokslo darbuotojų ir tyrėjų darbo užmokesčio didinimas	D.1	-28,6	0,0	-33,4	0,0
7.*	Auklėtojų, koncertmeisterių ir akompaniatorių pareiginės algos didinimas	D.1	-2,1	0,0		
8.*	Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo nuostatų įgyvendinimas	D.1	-13,1	0,0	-8,5	0,0
9.	Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo nuostatų įgyvendinimas (vietos valdžia)	D.1	-14,6	0,0	-21,5	0,0
10.*	Valstybės tarnybos reformai vykdyti	D.1			-16,3	0,0
11.*	Darbo užmokesčio statutiniais pareigūnams (vidaus tarnybos, kalėjimų, muitinės, Valstybės saugumo departamento ir prokurorams, išskyrus Krašto apsaugos ministeriją) didinimas	D.1			-33,2	0,0
12.*	Rezidentų darbo užmokesčio didinimas	D.1			-9,6	0,0
13.*	Kultūros darbuotojų darbo užmokesčio didinimas	D.1			-27,9	0,0
14.	Švietimo pagalbos specialistų ir kitų švietimo sistemos darbuotojų darbo užmokesčio didinimas (vietos valdžia)	D.1	-31,3	0,0		
15.*	COVID-19 pandemijos padariniams šalinti (vakcinos įsigijimas ir su vakcinavimu susijusios paslaugos (logistika, skiepijimas, medicinos pagalbos priemonės ir pan.) (su COVID-19 susijusi priemonė)	D.1	-90	-0,1	90	0,1
		P.2	-157,8	-0,2	157,8	0,2
		D.6M	-6,7	0,0	6,7	0,0
16.*	Lietuvos Respublikos ekonominių ir kitų tarptautinių sankcijų įgyvendinimo įstatymo Nr. IX-2160 pakeitimo įstatymui įgyvendinti, siekiant užtikrinti tarptautinių sankcijų Lietuvos Respublikoje įgyvendinimą pagal jai priskirtas veiklos sritis - 15 pareigybių DU	D.1	-0,3	0,0	-0,2	0,0
17.*	Pareigūnų ir kitų darbuotojų, tiesiogiai dalyvavusių valdant ekstremaliąją situaciją, paskelbtą visoje šalyje dėl masinio užsieniečių antplūdžio, atlygiui už darbą kompensuoti	D.1	-0,3	0,0	0,3	0,0

Nr.	Priemonės aprašymas	ESA kodas	2022 m.		2023 m.	
			mln. eurų	proc. BVP	mln. eurų	proc. BVP
18.*	Ekstremaliosios situacijos dėl migrantų srautų padidėjimo valdymas	P.2	-36	-0,1	36	0,1
19.*	Kitos tarpinio vartojimo priemonės	P.2	-30,7	0,0	7,7	0,0
20.	Kitos tarpinio vartojimo priemonės (vietos valdžia)	P.2	-6,7	0,0	9,3	0,0
21.*	NATO priimančios šalies paramai teikti	P.2	-35,9	-0,1		
22.*	NATO viršūnių 2023 metų susitikimui pasirengti	P.2	-1,4	0,0	-35,3	-0,1
23.*	Pacientų pavėžėjimo paslaugai sukurti / išbandyti	P.2			-5,6	0,0
24.*	MTEP finansavimui	P.2			-43	-0,1
25.*	Šalpos išmokoms ir tikslinėms kompensacijoms didinti, įgyvendinant naujas įstatymines nuostatas (2020 m. šalpos pensijų bazei (nuo 54 iki 56 proc. minimalių vartojimo poreikių dydis) ir mažų pensijų priemokų ribai didinti, 2022 m. tikslinių kompensacijų bazei, šalpos pensijų bazei, bazinei socialinei išmokai didinti)	D.6M	-32,7	-0,1	-127,5	-0,2
26.*	Baziniam dydžiams padidinti: BSI nuo 46 iki 49; VRP nuo 147 iki 157; ŠPB nuo 173 iki 185; TKB nuo 138 iki 147.	D.6M			-65,5	-0,1
27.*	Finansinei paskatai jaunosms šeimoms, išgyjančioms pirmąjį būstą, teikti	D.6M	-11,5	0,0		
28.*	Socialinių išmokų bazinių dydžių indeksavimas	D.6M	-20,1	0,0		
29.*	Įmokos už valstybės lėšomis draudžiamus asmenis	D.6M	-72,3	-0,1	-10,9	0,0
30.*	Nemokamas ikimokyklinio amžiaus vaikų (nuo 2020-01-01), pirmokų (nuo 2020-09-01) ir antrokų (nuo 2021-09-01) maitinimas	D.6M	-2,6	0,0		
31.*	Vienišo asmens pensijos išmokos	D.6M	-92,1	-0,1		
32.*	Valstybinio socialinio draudimo pensijų indeksavimas, įskaitant siūlomus pakeitimus dėl viso dydžio pensijos mokėjimo asmenims, neturintiems būtinojo stažo	D.6M	-68	-0,1		
33.	Papildomas individualios pensijos dalies indeksavimas (socialinės apsaugos fondai)	D.6M	-70	-0,1		
34.	Papildomas individualios pensijos dalies indeksavimas (nuo 2022 m. birželio 1 d.) (socialinės apsaugos fondai)	D.6M	-45	-0,1	-45	-0,1
35.	Papildomas individualios pensijos dalies indeksavimas (socialinės apsaugos fondai)	D.6M			-120	-0,2
36.*	Kitos socialinės išmokos	D.6M	-1	0,0	5,6	0,0
37.	Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo pataisais dėl motinystės pagal ES direktyvą 2019/1158 (socialinės apsaugos fondai)	D.6M			-31,4	0,0
38.	Savivaldybėms būsto šildymo kompensacijoms finansuoti	D.6M	-15,9	0,0	-28,7	0,0
39.*	Pensijoms, šalpos išmokoms, išmokoms, susijusioms su baziniu socialinės išmokos dydžiu, valstybės remiamomis pajamomis padidinti	D.6M	-155,6	-0,2	-111,1	-0,2
40.*	Pagalba nuo Rusijos karinių veiksmų besitraukiantiems Ukrainos žmonėms 2022 m. (maisto paketai ir kortelės, ukrainiečių vaikų švietimas, piniginės išmokos ir kompensacijos, sveikatos priežiūros paslaugos, kita)	D.6M	-83,6	-0,1	83,6	0,1
41.*	Pagalba nuo Rusijos karinių veiksmų besitraukiantiems Ukrainos žmonėms** 2023 m. (maisto paketai ir kortelės, ukrainiečių vaikų švietimas, piniginės išmokos ir kompensacijos, sveikatos priežiūros paslaugos, kita)	D.6M			-221,3	-0,3
42.*	Paramos verslui paketas (subsidijos nuo COVID-19 pandemijos labiausiai nukentėjusioms įmonėms ir individualią veiklą vykdančioms asmenims, COVID-19 tyrimų kompensavimas smulkiojo ir vidutinio verslo subjektams, kompensavimas kelionių organizatoriams už turistų pagabenimą iš užsienio valstybių po nepaprastosios situacijos paskelbimo, turgavietės mokesčio kompensavimas) (su COVID-19 susijusi priemonė)	D.3	-10	0,0	10	0,0
43.*	Parama kiaušintakystės sektoriaus ūkio subjektams patiriams nuostoliams iš dalies kompensuoti	D.3	-15,4	0,0	15,4	0,0

Nr.	Priemonės aprašymas	ESA kodas	2022 m.		2023 m.	
			mln. eurų	proc. BVP	mln. eurų	proc. BVP
44.*	Šalies geležinkelių infrastruktūros išlaikymo išlaidoms, atsiradusioms dėl sankcijų Baltarusijos Respublikai taikymo – geležinkelių infrastruktūros valdytojo veiklos, susijusios su geležinkelių infrastruktūros valdymu, pajamoms ir sąnaudoms subalansuoti (Lietuvos geležinkelių infrastruktūros palaikymas)	D.3	-103	-0,2	103	0,1
45.*	Priemonei (investicinei veiklai) „Juridinių asmenų investicijoms į iškastinio kuro naudojimo pakeitimą ar mažinimą ir (ar) atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimą“ įgyvendinti.	D.3	-5	0,0	-25	0,0
46.*	2022 metais gyventojams ir verslui skiriama subsidija dėl smarkaus dujų ir elektros kainų padidėjimo	D.3	-940,3	-1,4	940,3	1,3
47.*	2023 metais gyventojams ir verslui numatyta skirti subsidija dėl smarkaus dujų ir elektros kainų padidėjimo	D.3			-1046	-1,5
48.*	AB „Infra“ veiklos tęstinumui užtikrinti ir ES lėšomis bendrai finansuojamiems infrastruktūros projektams įgyvendinti	D.3	-71,7	-0,1	71,7	0,1
49.*	Užtikrinti investicijų, skirtų infrastruktūros veiklai, finansavimą viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojui	D.3			-79,2	-0,1
50.*	Fizinio barjero ir saugos sistemų įrengimas Lietuvos-Baltarusijos pasienyje	P.51	-120,8	-0,2	138,1	0,2
51.*	Krašto apsaugos ministerijos finansavimo didinimui	P.51	-262,1	-0,4		
52.*	Infrastruktūrai, skirtai kariniam mobilumui	P.51			-55,7	-0,1
53.*	Kitos diskrecinės išlaidų priemonės	Kitos	-10,4	0,0	-11,0	0,0

Šaltinis – Finansų ministerija.

* Centrinės valdžios subsektoriaus (S.1311) diskrecinės išlaidų priemonės.

** Priemonės apimtis atspindi prielaidą, kad ši priemonė bus taikoma 50 tūkst. asmenų, pasitraukusių iš Ukrainos į Lietuvą.

Pastabos:

1. Visų lentelėje pateiktų priemonių priėmimo etapas yra „patvirtinta“.

2. Pokytis reiškia papildomas lėšų, reikalingų priemonei įgyvendinti, poreikis, palyginti su lėšų suma, skirta prieš tai buvusiais metais.

3. Lentelės stulpelyje, pažymėtame 2022 metais, pateikiamos pradėtų taikyti 2022 metais priemonių poveikis valdžios sektoriaus išlaidoms.

4. Lentelės stulpelyje, pažymėtame 2023 metais, pateikiamos pradėtų taikyti 2023 metais priemonių poveikis valdžios sektoriaus išlaidoms ir (arba) sumos, neutralizuojančios 2022 metais taikytą, tačiau 2023 metais nebetaikomą, priemonių poveikį išlaidoms.

20 lentelė. Sumos, neįtrauktos į išlaidų limitą

	ESA kodas	2021 m.		2022 m.	2023 m.
		mln. eurų	proc. BVP	proc. BVP	
1. ES programų išlaidos, visiškai atitinkančios ES fondų pajamas		676,1	1,2	1,6	2,8
1a. ES lėšomis finansuojamos bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo išlaidos	P.51	377,2	0,7	0,6	1,1
2. Ciklinės nedarbo išmokų išlaidos		-10,9	-0,02	-0,04	0,01
3. Pajamų srities diskrecinės priemonės		191,5	0,3	0,1	-0,5
4. Įstatymais numatytas pajamų padidėjimas		0,0	0,0	0,0	0,0

Šaltinis – Finansų ministerija.

21 lentelė. Vidutiniu laikotarpiu numatomos fiskalinės rizikos sąrašas

Rizika	Rizikos šaltinis	Rizikos laipsnis	Rizikos pasireiškimo tikėtinumai
Geopolitinės situacijos pokyčiai	Geopolitinei įtampai išliekant ar stiprėjant, gali didėti saugumo (taip pat kibernetinio) ir gynybos stiprinimo poreikiai, kas lemtų didesnes valdžios sektoriaus išlaidas	aukštas	aukštas
Lietuvos-Baltarusijos pasienyje nelegalių pabėgėlių krizė	Paaštrėjus pabėgėlių krizei, gali tekti skirti papildomai lėšų jai valdyti ir (arba) Lietuvos-Baltarusijos pasienio apsaugai stiprinti	vidutinis	aukštas
COVID-19 pandemijos raida	Pasikartojus COVID-19 sukeltos ligos protrūkiui, gali tekti skirti papildomų lėšų, skirtų su COVID-19 susijusioms priemonėms finansuoti. Dėl to didėtų valdžios sektoriaus išlaidos	vidutinis	vidutinis

Rizika	Rizikos šaltinis	Rizikos laipsnis	Rizikos pasireiškimo tikėtinumumas
EGADP plano įgyvendinimas	Jeigu įgyvendinant EGADP planą dalis plane numatytų rodiklių nebūtų pasiekti ir dalies EGADP dotacijos lėšų nebūtų gauta, valdžios sektoriaus balansas gali blogėti, palyginti su planuojamu balansu	vidutinis	vidutinis
Valstybės valdomų įmonių veikla	Veiklos rezultatų gerėjimas arba blogėjimas gali didinti arba mažinti į valstybės biudžetą sumokamų dividendų sumas	vidutinis	vidutinis
Indėlių ir investicijų draudimas	Įvykus kredito įstaigų bankrotui didėtų centrinės valdžios išlaidos dėl įsipareigojimų indėlininkams vykdymo	žemas	žemas
Krašto apsaugos išlaidų duomenų statistinės korekcijos	Karinės įrangos, ginklų ir atsargų įsigijimo išlaidų prognozių ir faktinių duomenų, valdžios sektoriaus finansų statistikoje vertinamų kaupiamuoju principu (pagal ESA), reikšmingi skirtumai gali didinti arba mažinti valdžios sektoriaus išlaidas	aukštas	aukštas
Pasaulio finansų rinkų sąlygos	Pokyčiai pasaulio finansų rinkose gali didinti Vyriausybės skolinimosi sąnaudas	vidutinis	vidutinis
Stichinės nelaimės	Dėl liūčių, gaisrų, sausrų, epidemijų padarinių viešajam ir (arba) privačiajam sektoriui mažinimo priemonių taikymo gali didėti valdžios sektoriaus išlaidos ir (ar) mažėti pajamos	vidutinis	vidutinis
Demografiniai pokyčiai	Besikeičianti visuomenės amžiaus struktūra, geresnis arba blogesnis, nei laukta, migracijos balansas valdžios sektoriaus balansą gali paveikti tiek teigiamai, tiek neigiamai	vidutinis	vidutinis

Šaltinis – Finansų ministerija.

22 lentelė. EGADP dotacijų poveikis valdžios sektoriaus finansų projekcijoms

Rodiklio pavadinimas	ESS kodas	Proc. BVP					
		2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.
EGADP dotacijų (pajamos)							
EGADP dotacijos, įtrauktos į pajamų projekciją		–	0	0,1	0,8	1,0	0,7
EGADP dotacijų pajamos (pinigų srautų)		–	0,5*	0,0	1,5	0,4	0,2
Išlaidos EGADP plano priemonėms įgyvendinti							
Atlygis darbuotojams	D.1	–	0	0	0	0	0
Tarpinis vartojimas	P.2	–	0	0,04	0,4	0,4	0,3
Socialinės išmokos	D.62+	–	0	0	0	0	0
Palūkanų mokėjimas	D.41	–	0	0	0	0	0
Subsidijos	D.3	–	0	0	0	0	0
Einamieji pervedimai	D.7	–	0	0	0	0	0
EINAMOSIOS IŠLAIDOS, IŠ VISO		–	0	0,04	0,4	0,4	0,3
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	P.51g	–	0	0,1	0,4	0,6	0,4
Kapitalo pervedimai	D.9	–	0	0	0	0	0
KAPITALO IŠLAIDOS, IŠ VISO		–	0	0,1	0,4	0,6	0,4
Kitos sąnaudos, finansuojamos EGADP dotacijomis							
Pajamų iš mokesčių sumažėjimas		–	–	–	–	–	–
Kitos sąnaudos, turinčios įtakos pajamoms		–	–	–	–	–	–
Finansiniai pervedimai		–	–	–	–	–	–

Šaltinis – Finansų ministerija.

Pastaba: Lietuvai skiriama EGADP priemonės lėšų suma perskaičiuota 2023 m. birželio mėn. sumažėjo 125 mln. eurų. Šį lėšų sumažėjimą numatoma padengti RRF paskolos lėšomis, neatsisakant numatytų priemonių įgyvendinimo ir nemažinant jų apimčių. Tačiau EGADP planas dar nėra pakeistas, todėl nurodytos sumos gali koreguotis.

LBP rengimo metu turėtais duomenimis, EGADP dotacijos dalis Lietuvai iš viso sudaro 2099,1 mln. eurų. Numatoma, kad 2026 metais bus panaudota likusi 2020–2025 metų laikotarpiu nepanaudota 225,5 mln. eurų EGADP dotacijos dalis. Atitinkamai, daroma prielaida, kad pajamos pinigų srautų principu sudarys 269,1 mln. eurų.

*2021 metais buvo gautas EGADP avansas, 2022–2026 metais projektuojamas EGADP lėšų srautas pagal Pasiūlymo dėl Tarybos įgyvendinimo sprendimo dėl Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo priede pateiktą finansinių įnašų grafiką. Lentelėje pateikti 2021 metų duomenys atitinka statistinius duomenis, pateiktus Eurostatui 2022 metų rugsėjo mėnesį.

23 lentelė. EGADP paskolos dalies panaudojimas

Rodiklio pavadinimas	Proc. BVP						
	ESS	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.
EGADP paskolos dalis (pinigų srautai)							
Iš ES gautos EGADP paskolos sumos		–	–	–	0,2	0,4	0,4
Grąžinamos ES EGADP paskolos sumos		–	–	–	0	N.A.*	N.A.*
Išlaidos EGADP plano priemonėms įgyvendinti							
Atlygis darbuotojams	D.1	–	–	–	0	0	0
Tarpinis vartojimas	P.2	–	–	–	0,3	0,5	0,6
Socialinės išmokos	D.62+	–	–	–	0	0	0
Palūkanų mokėjimas	D.41	–	–	–	0	0	0
Subsidijos	D.3	–	–	–	0	0	0
Einamieji pervedimai	D.7	–	–	–	0	0	0
EINAMOSIOS IŠLAIDOS, IŠ VISO		–	–	–	0,3**	0,5**	0,6**
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	P.51g	–	–	–	0	0	0
Kapitalo pervedimai	D.9	–	–	–	0	0	0
KAPITALO IŠLAIDOS, IŠ VISO		–	–	–	0	0	0
Kitos sąnaudos, finansuojamos EGADP paskolos lėšų							
Pajamų iš mokesčių sumažėjimas		–	–	–	–	–	–
Kitos sąnaudos, turinčios įtakos pajamoms		–	–	–	–	–	–
Finansiniai pervedimai		–	–	–	–	–	–

Šaltinis – Finansų ministerija.

Pastaba: Kadangi EGADP plano pakeitimas papildant jį EGADP paskolos lėšomis tik rengiamas, mokėjimų grafikas remiasi išankstinėmis prielaidomis ir bus tiksliau žinomas tik patvirtinus EGADP plano papildymą naujomis priemonėmis.

LBP rengimo metu turėtai duomenimis, EGADP paskolos dalis Lietuvai iš viso sudaro 1119,3 mln. eurų. Numatoma, kad 2026 metais bus panaudota likusi 2023-2025 metų laikotarpiu nepanaudota 163,5 mln. eurų EGADP paskolos dalis. Atitinkamai, daroma prielaida, kad pajamos pinigų srautų principu sudarys 228,4 mln. eurų.

*LBP rengimo metu nėra žinomas EGADP paskolos dalies grąžinimo grafikas.

** Tikėtina, kad panaudoti numatomos sumos bus perskirstytos, dalį jų perkeliant į kapitalo išlaidas. Iš 2023-2025 metais numatytų panaudoti EGADP paskolos dalies lėšų, atitinkamai tik 0,03 procento BVP, 0,07 procento BVP ir 0,1 procento BVP yra laikomos kaip veikiančios valdžios sektoriaus balansą. Kita nurodytų sumų dalis numatoma bus išleista perskolinimo būdu, todėl valdžios sektoriaus balanso neveiks.

24 lentelė. Svarbiausi žaliosios ir skaitmeninės pertvarkų projektai

mln. eurų	2023 m.	2024 m.	2025 m.
Žalioji pertvarka			
Bendra suma*	1 027	1 129	1 489
Iš jų:			
Skurdo energetikos bendrijų kūrimas, tiesioginės paskolos, skirtos įmonėms AEI savo teritorijoje vystyti, centralizuotų nutolusių AEI parkų įrengimas	159	279	359
AEI elektrinių ir kaupimo įrenginių juridiniams asmenims ir AEI bendrijoms diegimas	30	40	50
Biodegalų gamyba ir privačių elektromobilių įkrovimo stotelių integracija	14	21	23
AEI panaudojimo šilumos ir vėsumos gamybai didinimas	15	0	0
AEI diegimas ir energijos vartojimo efektyvumo pramonės įmonėse didinimas	23	32	15
Branduolinės energetikos objektų išmontavimas	55	40	33
Ekologinis ūkininkavimas. Ekologinio ūkininkavimo tęstinių įsipareigojimų finansavimas	41	51	54
Elektros energetikos sistemos sujungimo su kontinentinės Europos tinklais darbui sinchroniniu režimu projekto įgyvendinimas	40	92	144
Pastatų renovacija (ES ir valstybės biudžeto lėšos)	105	230	313
Skaitmeninė pertvarka			
Bendra suma*	207	159	158
Reforma „Į klientą orientuotos paslaugos“	30	30	26
Reforma „Valstybės IT valdymo pertvarka“	24	24	24

mln. eurų	2023 m.	2024 m.	2025 m.
Aukštą pridėtinę vertę kuriančių pramonės įmonių verslo procesų skaitmeninimas, siekiant spartinti ir efektyvinti mažų ir vidutinių įmonių įsitraukimą į tarptautines vertės kūrimo grandines	16	1	2
Skatinti pramonės įmonių gamybos procesų automatizavimą, robotinių sistemų ir skaitmeninimo technologijų diegimą (pramonės skaitmeninimas)	14	1	2
Reforma „Būtiniosios sąlygos inovatyviems technologiniams sprendimams versle ir kasdieniame gyvenime“	12	7	5
Pažangių elektroninių ryšių technologijų ir naujos kartos ryšio tinklų (įskaitant 5G ryšio tinklus) plėtra	15	17	17

* Bendra suma apima šiuos finansavimo šaltinius: EGADP lėšas, ES 2021–2027 metų investicijų programos lėšas, Europos infrastruktūros tinklų plėtros priemonės lėšas.

Šaltinis – Finansų ministerija.

25 lentelė. Valstybės garantijos

Garantijų priemonė	Didžiausia galima garantijų suma 2023 m. gruodžio 31 d. (mln. eurų / proc. BVP)		Suteikta garantijų, 2022 m. rugpjūčio 31 d. duomenimis (mln. eurų / proc. BVP)	
	Valstybės garantijos priemonės, susijusios su COVID-19 pandemija:	309,7	0,44	222,7
Kelionių organizatorių garantijos, administruojamos INVEGA*	2,8	0,00	2,8	0,00
Portfelinės garantijos, administruojamos INVEGA*	19,1	0,03	18,2	0,03
Individualios garantijos, administruojamos ŽŪPGF*	9,9	0,01	17,8	0,03
Valstybės garantijos dėl paskolų ir ne nuosavybės vertybinių popierių, naudojamų ekstremaliųjų situacijų paveiktos ekonomikos skatinimo tikslams įgyvendinti ir verslo finansiniam likvidumui didinti	150,0	0,21	100,0	0,15
Valstybės garantijos dėl Europos laikinos paramos priemonės nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos, susijusios su COVID-19 protrūkiu, mažinti (SURE) sukūrimo	84,0	0,12	84,0	0,13
Valstybės garantijos dėl Europos investicijų banko, įsteigto Europos garantijų fondo, skirto atsakui į COVID-19 pandemiją	44,0	0,06	0,0	0,00
Valstybės garantijos, nesusijusios su COVID-19 priemonėmis:	898,4	1,28	544,4	0,83
Valstybės garantijos už INVEGA* prisiimtus įsipareigojimus pagal garantijas	312,3	0,44	197,3	0,30
Valstybės garantijos už ŽŪPGF* prisiimtus įsipareigojimus pagal garantijas	194,0	0,28	126,6	0,19
Valstybės garantijos dėl paskolų, teikiamų valstybės investicijų projektams finansuoti ir (arba) naudojamų Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatyme nurodytų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių apyvartinėms lėšoms papildyti	238,2	0,34	132,1	0,20
Valstybės garantijos dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme nurodytų valstybės remiamų paskolų	128	0,18	86,5	0,13
Valstybės garantijos dėl Europos investicijų banko paskolų	2,9	0,00	1,9	0,00
Valstybės garantijos dėl Tarptautinio rekonstrukcijos ir plėtros banko paskolos, teikiamos iš nuosavų išteklių pagal skubiosios paramos viešųjų paslaugų tęstinumui Ukrainoje užtikrinti paskolos sutartį	10,0	0,01	0,0	0,00
Valstybės garantija Europos Komisijai išskirtinei makrofinansinei pagalbai Ukrainai pagal Sprendimą (ES) 2022/1628 teikti	13,0	0,02	0,0	0,00
Iš viso valstybės garantijų	1 208,1	1,72	767,1	1,17

Šaltinis – Finansų ministerija.

* INVEGA – UAB „Investicijų ir verslo garantijos“, ŽŪPGF – Žemės ūkio paskolų garantijų fondas.

Pastaba: Lietuvoje nėra suteikta valstybės užstato arba maržos garantijų energetikos ateities rinkose.

VI DALIS IŠSKIRTINĖS APLINKYBĖS LIETUVOJE

Išskirtinės aplinkybės nustatomos ir atšaukiamos vadovaujantis Konstitucinio įstatymo 7 straipsniu. Pagal Konstitucinį įstatymą ir SAP išskirtinės aplinkybės – nepaprastas įvykis, kurio valstybės valdžios institucijos negali kontroliuoti ir kuris daro didelį poveikį valdžios sektoriaus finansų būklei, arba didelis ekonomikos nuosmukis.

2022 metų vasario mėnesį Rusijos Federacijai pradėjus karinius veiksmus prieš Ukrainą, dėl to itin paaštrėjus geopolitinei situacijai Europoje, Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. vasario 24 d. nutarimu Nr. XIV-929 „Dėl Lietuvos Respublikos Prezidento sprendimo paskelbti nepaprastą padėtį patvirtinimo“ Lietuvos Respublikos teritorijoje įvesta nepaprastoji padėtis²⁷, kuri Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. XIV-1244 „Dėl nepaprastosios padėties įvedimo“ pratęsta iki 2022 m. rugsėjo 15 d. 24 valandos 00 minučių. Lietuvos Respublikos Seimas 2022 m. rugsėjo 13 d. nutarimu Nr. XIV-1413 „Dėl nepaprastosios padėties įvedimo“ nepaprastą padėtį nustatė iki 2022 m. gruodžio 16 d. 24 valandos 00 minučių visame pasienio ruože prie Lietuvos Respublikos valstybės sienos su Baltarusijos Respublika, Rusijos Federacijos Kaliningrado sritimi ir pasienio kontrolės punktuose, esančiuose ne pasienio ruožo teritorijoje.

Rusijos Federacijos karinių veiksmų prieš Ukrainą nulemtos geopolitinės įtampos išaugimas Europoje nuo 2022 metų vasario darė reikšmingą įtaką saugumo, socialinei, ekonominei, įskaitant spartų energetikos kainų augimą, situacijai Lietuvoje ir visoje ES. Didelis neapibrėžtumas dėl geopolitinės padėties Europoje 2022 metų antrosios pusės–2023 metų laikotarpiu, tikėtina, toliau reikšis neigiamais padariniais ES valstybių narių, tarp jų – Lietuvos, ekonomikoms, padidėjusia socialine įtampa visuomenėse. Šiomis aplinkybėmis reikia tikslinių ir į pažeidžiamiausias visuomenės grupes nukreiptų priemonių, taip pat skirtų dėl karinių veiksmų iš šalies pasitraukusiems ir prieglobstį Lietuvoje radusiems Ukrainos žmonėms padėti ir Lietuvos krašto saugumui ir gynybos pajėgumams stiprinti. Šių priemonių poreikis ir ženklus neigiamas poveikis valdžios sektoriaus finansams išliks 2023 metais.

Vyriausybė, atsižvelgdama į mažtantį, palyginti su 2020–2021 metais, su COVID-19 susijusių priemonių poreikį ir, tvyrant geopolitinei įtampai, iškilusią būtinybę stiprinti krašto gynybą, kylant kainoms padėti verslui, žmonėms, įgaliojo Finansų ministeriją inicijuoti išskirtinių aplinkybių, paskelbtų dėl COVID-19, atšaukimą ir išskirtinių aplinkybių nustatymo naujai dėl geopolitinės situacijos ir jos galimo neigiamo poveikio valdžios sektoriaus finansams²⁸. Fiskalinė institucija 2022 m. rugsėjo 20 d. išvadoje patvirtino išskirtinių aplinkybių dėl COVID-19 atšaukimą ir 2022 metais susiklosčiusios geopolitinės situacijos ir jos galimo neigiamo poveikio valdžios sektoriaus finansams atitiktį išskirtinių aplinkybių sąvokai²⁹.

²⁷ Seimo 2022 m. kovo 10 d. nutarimas Nr. XIV-932 „Dėl nepaprastosios padėties įvedimo“, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/c2966eb2a07111ec9e62f960e3ee1cb6?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=db305de9-607b-41e5-b6ec-7220e05d4217>.

²⁸ Vyriausybės įgaliojimas Finansų ministerijai, <https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/Nutarimas%20d%C4%97I%20%C4%AFgaliojim%C5%B3%20suteikimo1.pdf>.

²⁹ Fiskalinės institucijos išvada, file:///C:/Users/Radzeviciene_E/Downloads/isvada-del-susidariusios-padeties-atitikties-isskirtiniu-aplinkybiu-savokai.pdf.

Nustačius išskirtines aplinkybes, vadovaudamasi Konstitucinio įstatymo 7 straipsnio 3 dalimi, Finansų ministerija kartą per ketvirtį atnaujina ekonominės raidos scenarijų, skelbia jį viešai, o fiskalinė institucija Seimui teikia išvadą dėl šio scenarijaus tvirtinimo.

Esant išskirtinėms aplinkybėms ir atsižvelgiant į tai, kad pagal ekonominės raidos scenarijų apskaičiuotas produkcijos atotrūkis nuo potencialo 2022–2025 metais bus neigiamas, Konstituciniame įstatyme nustatytos fiskalinės drausmės taisyklės 2022 metais valdžios sektoriui netaikomos. Biudžeto projektas parengtas atsižvelgiant į paskelbtas išskirtines aplinkybes ir bendrąją SAP išimtį.

Nuo 2020 metų taikoma bendroji SAP išimtis – SAP lankstumo sąlyga, kurią 2020–2021 metais Europos Komisija taikė dėl COVID-19 pandemijos kilus ES, euro zonos ekonominei krizei, valstybėms narėms 2020 metais patyrus ekonominių nuosmukį ir numačius didelės apimties valdžios sektoriaus išlaidas, susijusias su COVID-19 pandemijos valdymu ir jos padarinių ekonomikai, socialinei aplinkai, sveikatos apsaugos sistemai švelninimu. Europos Komisija, įvertinusi geopolitinės situacijos neapibrėžtumą dėl 2022 metų vasario mėnesį prasidėjusių Rusijos Federacijos karinių veiksmų prieš Ukrainą, ir besireiškiantį šios situacijos neigiamą poveikį ES ir atskirų jos valstybių ekonomikoms, pradėjus sparčiai kilti energijos kainoms, taip pat į tai, kad 2022–2023 metais reikalingos pagalbos priemonės, kurių taikymas didins valdžios sektoriaus išlaidas ir (arba) mažins pajamas, pratęsė SAP išimties taikymą 2022–2023 metais. Galiojant bendrajai SAP išimčiai, netaikomos SAP nustatytos fiskalinės drausmės taisyklės, o struktūrinio valdžios sektoriaus balanso nukrypimas nuo vidutinio laikotarpio tikslo, įgyvendinant priemones, reikalingas išskirtinių aplinkybių sukeltiems padariniams žmonėms, viešajam sektoriui ar ekonomikai mažinti, nelaikomas neatitinkančiu SAP.
